Эхэ найхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

Бүгэдэ арадай газетэ

1993 ДЕКАБРЬ 25
1 бэлэй дунда (хулгана) нарын 12
СУББОТО
Гарагай 7
№ 247 (10859)
Газетын сэн захилай 2 тух.
Хэлсээтэ сэн

Буряад Республикын Верховно Советэй арбан дүрбэдэхи сесси

ШАЛГАЛТА ХЭХЭ ГЭЛСЭГДЭЭ

Буряад Республикын XIV сесси үржадэр үглөгүүр яһала хүлгөөтэйгөөр эхилээ һэн. Үшар юуб гэхэдэ, сессинин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаһан гол асуудалнуудан урда тээ арбаад минутын туршада элдэб орёо болоһон асуудалнууд(республикын «Нефтепродукты» нэгэдэлэй үрн шэридэ орожо, ехэ процентэйгээр һоргэнь бусаахаар урьһаламжа абажа байһан тухай ба бусад) харагдаад, сесси хүдэлмэрнеэ нэхэдээ, үерэй хойшолонгуудые усадхалгада дамжуулагдаһан мүнгэнэй хаана гаргашалагдаһан тухай хүнгэн бэшэ хоорэлдөө эхилбэ ха юм.

«Бурятия» газетын хуудаһануудые ирабал, энээн тушаа үншахаар байхя. Республикын Верховно Советэй Түрүүлэгшэ Л. В. Потапов ба Л. Ч. Нимаева Федерацийн Советтэ кандидадуудаар дэбжүүлэгдээд, һунгалтын урда тээхи хэмжээ ябуулгануудаа энэ мүнгэнһөө хангаа, гаражһаа хүнгэн машинануудые саг үргэлжэ абажа, хүдөө нютагуудаар ндхалга хэжэ ябаһан, мүн бусадшье ехэ гаргашануудтай байгаа гээд тэрэ газетын хуудаһан дээрэ гэмнэһэн статьянууд толилогдоо бэлэй.

Сессийн үглөөнэй заседание хүтэлбэрилэн түрүүлэгшээр һууһан Л. В. Потапов энэ асуудал хаража байхада, түрүүлэгшээр һууһамни таагүй гэжэ тоолоод, мандатна комиссийн түрүүлэгшэ, Холбоолжоной нүүрнэнэй уурхайн директор **В. Ф. Калашниковые** суглаа хүтэлбэрилэгшөөр томилхоонь, буруушааха хүн олдобогүй.

Сессийн урдахи үдэрнүүдтэ В. В. Саржан үнаай үерэй хохидолнуудые усадхалгада дамжуулагдаһан зарим мүнгэнэй Л. В. Потаповай ба Л. Ч. Нимаевагай ондоо зорилгонуудта гаргашалһан тухай хэлэхэдээ, энэ ушар элирүүлхын тула депутадуудһаа бүридэһэн комисси байгуулха хэрэгтэй гэһэн дурадхал оруулһан байгаа бшуу.

Мүнөө хадаа тэрэ комиссие байгуулха гү, тус комисси гансал Потапов, Нимаевагай «үерэй» мүнгэнһөө абаһан ушарые элирүүлхэ гү, али үертэ дамжуулагдаһан бүхы мүнгэн ямараар гаргашалагдааб гэжэ нарнаар шэнжэлэн, зүб гү, буруу гү гэһэн тобшолол хэхэ гү, үгышье һаа, ямаршье комисси байгуулангүй, прокуратурада энэ хэрэгые сэхэ дамжуулха гү гэһэн асуудал тобойн гараба.

Депутат **О. П. Дунаева:** «Энэ хэрэгые гансал прокуратура элирүүлхэ ёһотой гэһэн депутат Лазаревай дурадхалые дэмжэнэб. Намайе комиссида оруулха гээшэһээ эрид арсанаб. Юуб гэхэдэ, тэрэ комиссийн гэшүүд баряанда байһан зондол адли байха бшуу. Үшөө: «Бурятия» газетын журналистнуудые хүндэлдэгби, редактор Бадмаев нэгэ сагта миниий багша байһан гээшэ. Гэбэшье «Бурятия» газетын эрид эгсээр сэгнэн статья толилһые буруушааха байнаб. Юуб гэхэдэ, газетэ судьягай үүргэ дүүргэхэ бэшэ, хуули сахидаг органуудай тайлбариде үндэнэлэн, тобшолол хэхэ ёһотой байгаа»,—гэбэ.

Депутат **В. В. Устинов:** «Прокуратура энэ талаар ажал ябуулдаг юм гү, бү мэдэе. Гэбэшье гансал тэрэ энэ хэрэгые элирүүлхэ ёһотой. Гадна депутадуудһаа бүридэһэн комисси, юрэдөө, хоёршье комисси байгуулбал, хамаагүй. Энэ хэрэг бидэндэ бултанда хэшээл, һургаал боложо үгэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, урдамнай үшөө хэдэн һунгалта—Буряад Республикын Президентые һунгаха гэхэ мэтэй—бидэнийе хүлеэнэ бшуу. Саашадаа алдуу, хазагайралтануу дабтагдаха ёһогүй»,—гэжэ һанамжалба.

Депутат **Н. М. Белококов:** «Би тоололгын комиссийн түрүүлэгшэ һэн тула «үерэй» мүнгые шалгаха комисси байгуулха тухай нэрэ нэрээрээ дуугаа үгэлгын болоходо, Леонид Васильевич Потапов тиимэ комиссие байгуулгые «дэмжэнэб» гэжэ дуугаа үгэн, мандадаа һарбайгаа һэн гэжэ гэршэлнэб»,—гэжэ хэлэбэ.

Прокурор **А. Ф. Покацкий** прокуратура гараа хабсараад, миниї һуунагүй, ажал ябуулна, харин депутадуудай комисси байгуулна гүт, али үгы гү—танайл мэдэлдэ»,—гээ бэлэй.

В. Б. Саганов үгэ хэлэхэдээ, «депутадуудһаа бүридэһэн комиссие байгуулхадаа, нэн түрүүн республикын Верховно Советэй Түрүүлэгшын хэмжээ ябуулганууда сэгнэлтэ үгэхэ зорилготойгоор байгуулха хэрэгтэй гэһэн дурадхал оруулһан байгаа бшуу.

Мүнөө хадаа тэрэ комиссие байгуулха гү, тус комисси гансал Потапов, Нимаевагай «үерэй» мүнгэнһөө абаһан ушарые элирүүлхэ гү, али үертэ дамжуулагдаһан бүхы мүнгэн ямараар гаргашалагдааб гэжэ нарнаар шэнжэлэн, зүб гү, буруу гү гэһэн тобшолол хэхэ гү, үгышье һаа, ямаршье комисси байгуулангүй, прокуратурада энэ хэрэгые сэхэ дамжуулха гү гэһэн асуудал тобойн гараба.

Депутат **О. П. Дунаева:** «Энэ хэрэгые гансал прокуратура элирүүлхэ ёһотой гэжэ, эдээндэ туһалалтайб? Бюджедэй али статьяһаань хорооно, абаха болонобибди —хэлэжэ үгыт. Юрэдөө, ама һайнтай байхада, муу бэшэ. Гэбэшье бодото бандалые хүсэд ойлгохо хэрэгтэй», — гэжэ республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо **А. С. Иванов** хэлээд, зарим зониие анирүй болгожорхино хэбэртэй.

Л. В. Потапов Л. Д. Турбяновта хандажа, «1994 оной январь һара соо бюджет хаража үзэхөөр бэлэн болохо гү?» гэжэ хэдэн дахин шангаханаар асуухадань, тэрэнь «Федеральна Суглаанай һүүлээр асуудал эли болохо. Россин Федерацийн бюджедэй бүридэлэнэй һүүлээр»,—гэжэ хэлэбэ. В. В. Саржан «намайе, мүн Турбяновые энэ талаар шангалһанай үлүү. Россин Федерацийнаа тоонуудай эрэхэдэнь, бюджет элирхэ. Харин мүнөө энэ асуудалые болюулха хэрэгтэй», — гээ. Юрэдөо, «районконуудта» туһалха тухай асуудал хойшоо татагдаба.

Сесси үдэ тээшэ хүдэлмэриеэ дүүргэжэ, депутадуудерэхээ байгаа. Шэнэ жэлээр бэе бэеэ амаршаалаад, гэртээ бусалгын һайн харгые хүсөөд, тараа һэн.

Юрэдөо, түүхэдэ энэ сесси республикын Верховно Советэй һүүлшын сессинуудэй эгэн гээшэ ааб даа. Хойшохи үетэндэ бүгэдэ үйлэ хэрэгүүд һонирхолтой байхал гэһэн багсаамжалгаһаа эдэ мүрнүүд бэшэгдэнэ.

Н. ГОМБОИН.

Буряад Республикын арадай депутадуудсессийн забһарлалгын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАХИРГААНАЙ ГУЛВААНАРАЙ ЗҮБЛӨӨН

Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй городуудай захиргаанай гулваанарай зүблөон Улаан-Үдэдэ боложо үнгэрбэ. Түс зүблөондэ Хабаровск хотын захиргаанай гулваа **В. М. Тевелевич**, Улаан-Үдэ хотын захиргаанай гулваа **В. К. Кукшинов**, Эрхүү хотын захиргаанай гулваа **Б. А. Говорин**, Томск хотын захиргаанай гулваа **В. Коновалов**, Южно-Сахалинск хотын захиргаанай гулваа **И. П. Фархутдинов**, Шэтэ хотын захиргаанай гулваа **Р. Ф. Геннатулин**, Якутск хотын захиргаанай гулваагай орлогшо **Р. И. Федоров**, Братск хотын захиргаанай гулваа **И. П. Невмержитский**, Долинск хотын захиргаанай гулваа **Ф. И. Сидоренко**, Железногорск-Илимск хотын захиргаанай гулваа **А. А. Ведерников** гэгшэд хабаадаба.

Зүблоондэ хабаадагшад Сибириин ба Алас-Дурнын городуудай хоорондохи экономическа, эрдэм техникын ба экологийн талаар харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ гэһэн зорилго табиһан байгаа.

Хоёр үдэрэй туршада болоһон зүблөонэй үедэ Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй городуудай эблэлэй устав зүбшэн хэлсэгдээ, 1994-95 онуудай хүдэлмэрийн түсэб баталагдаа.

РОССИН ФЕДЕРАЦИИН ПРЕЗИДЕНТЫН ЗАРЛИГ

«РОССИЙ ФЕДЕРАЦИИН СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Соёлой талаар аша габьяатай байһанайнь, олон удаан жэлнүүдтэ үрэ түгсөөр хүдэлһэнэйнь түлөө **«Россий Федерацийн соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Жигжитов Бато-Мүнхэ Жигжитовичтэ—Буряад Республикын «Буряад үнэн» газетын редакцийн харюусалгата секретарь.

Нимаев Пүрбэжаб Нимаевичта—Буряад Республикын «Буряад үнэн» газетын редакторай орлогшо.

Россий Федерацийн Президент Б. ЕЛЬЦИН.

Москва, Кремль.
1993 оной декабриин 22.

РОССИЙ ФЕДЕРАЦИИН ПРЕЗИДЕНТЫН ЗАРЛИГ

«РОССИЙ ФЕДЕРАЦИИН ТЕХНИЧЕСКЭ МЭРГЭЖЭЛ ОЛГОДОГ ҺУРАЛСАЛАЙ ГАБЬЯАТА БАГША» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Техническэ мэргэжэл олгодог һуралсалай та[illegible] габьяатай байһанайнь, олон удаан жэлнүүдтэ үнэн сэхэ хүдэлһэнэйнь түлөө Буряад Республикын техническэ мэргэжэл олгодог 12-дохи училищийн директор **Гужвин** Юрий Федоровичто **«Россий Федерацийн техническэ мэргэжэл олгодог һуралсалай габьята багша»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Россий Федерацийн Президент Б. ЕЛЬЦИН.

Москва, Кремль.
1993 оной декабриин 22.

АМАРАЛТЫН ҮДЭРЫЕ ҺЭЛГЭХЭ ТУХАЙ

МОСКВА. Декабриин 23. (ИТАР—ТАСС). Эрхэтэдэн амархада тааруу зохид эрхэ байдал байгуулха, хүдэлмэрнин сагые зүбоор хэрэглэхэ зорилготойгоор Россий Федерацийн Министрнүүдэй Совет—Правительство нигэжэ тогтообо: «1994 оной январийн 4-нэй вторниһөо амаралтын үдэрые 1993 оной декабриин 31-нэй пятницада болгохо».

«Шухала хэрэгтэй байгаа һаань, Россий Федерацийн ажал тухая хуулинуудай кодексын 63-дахи ба 64-дэхи статьянуудаар тогтоогдоһон гуримаар 1993 оной декабриин 31-дэ хүдэлмэрин эмхидхэхэ гээд Федеральна гүйсэдхэхы засагай түбэн зургаануудта, Россий Федерацийн субъектнүүдэй гүйцэдхэхы засагай зургаануудта дурадхагдана»,— гээд Правительствын Тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

АЖАЛ ХЭЖЭ, ХҮН БОЛОДОГ

2

[illegible]ХАЛАН, үйлэдбэриин һуралсал утатүхэтэй юм даа. Совет засагай байхада, һуралсалые политехнишэглэлтэй болгохо гэжэ аһан ехэ [illegible]го гаргадаһан байгаа. Тиихэдээ [illegible]халхинда туугдаһан мүрэнэй долнүгөө эрье тээшээ үлүүсэ «нэнгэ», хамаг һурагшадые ажалда, үйлэдэ дадхаалые үлүүсэ сэгнэд, мэдэсын үндэнэ шудалха хэрэг[illegible]шэ туригдэһэн байха.

[illegible]дэрнь эрдэм мэдэсэ олгохо гэ[illegible]рагшань гаргаха үеэр политехнишэглэлэй удха мартагдашоод байрэ үедэ, үнэхөөрөөл, һураха дуулл илгаран үлэжэ, юрэнхыдөө[illegible]эхэ дурагүй үхибүүд ажалладаг [illegible]ааб даа. Гэхэ зуура һургуулиндаа залуушуул бултадаа һураха дубанга гээ һаанная, худал бо[illegible]Юундэб гэхэдэ, һураха дупатайл[illegible]у байдалһаа, эдихэ, ууха юумэталдаһанһаа боложо, ажал хэжэ [illegible]оо тэжээхэ, гэртэхинэ тэдхэхэ [illegible] байһан эдиршүүл баһал олон [illegible]

[illegible]омоод һайнаар үзэ. Тиигээгүй [illegible]ой хамагша болохош,—гэжэ [illegible]гэнэр үхибүүдээ хараадаг болоо [illegible]игжэ хара ажал хэдэг зонние [illegible]лхо муу зантай бии болоһон

[illegible]үедэ илгаржа үлэһэн үсөохэн хү[illegible]гэдэ һургуули түгсэжэ гарадаг [illegible]. Тэдэнэй дундаһаа, үнэхөөрөө, [illegible]эргэжэлтэд, эрдэмтэд урган га[illegible]най республикын арадай ажа[illegible]дэмэй һадбарида үндэһэн, надр[illegible]та бэхеэр бии болгогдон хүмүү[illegible]ээ һэн.

[illegible] онуудай тэнһээ хойшо, жа[illegible]удай эхеэр даа, орон доторхи [illegible]ийн Н. С. Хрущевой гарта [illegible]ыхада, һургуули, эрдэм һуралтехнизацилга тээшэ эрид шэг[illegible]ээ һааб даа. Тиигэжэ һургуу[illegible]ийлган шэнэдхэхэ талаар ээл[illegible]уулан эхилһэн түүхэтэй. Үнгэр«олоннитэдэ туһатай ажал» гэ[illegible]едмет» бии болгогдожо, хэшээ[illegible]исани соо оруулагдадаг болоо [illegible]бүүд тэрэ үдэр гэртэнээ хүрээ, [illegible], үнэг, аршуул мэтын хэрэг[illegible]ые асаржа, һургуулиингаа газаа[illegible]огуурхине сэбэрлэдэг болоо бэ[illegible]

[illegible]уура һуралсалые хубилган шэ[illegible]ын энээхэн долгин миниї хуби[illegible] һайн үүрэг бэелүүлээ һэн даа. [illegible]атоо абаһан намайе партийн [illegible]р һургуулида эльгээгээ. Тиигэ[illegible]ажалай, үйлэдбэриин һуралсал [illegible]дэг багша болоо һэм. Оройдоо [illegible] һургуулитай хүн аад, заоч[illegible]ада һургуули дүүргэжэ, аттес[illegible]ад, мүн лэ заочноор педучили[illegible]хэһэн хүм.

[illegible] өөрынгөө эрдэмые миил энээ[illegible]аарлажа болохогүй гэжэ ойлго[illegible]өөрөо ехэ юумэ уншааб, эрдэм [illegible] үргэдхэхые оролдооб. Тиигэ[illegible]ойлгообши гэхэдэ, эдиршүүл ха[illegible]эмэй үндэнэшье гүнэгыгөөр [illegible] ажал хэжэшье һураха ёһотой. [illegible]ордоо нютагуудай олонхи үхи[illegible]ра багаһаа ажалай дадал оло[illegible]нээнь, эхэ, эсэгынгээ малшан [illegible]ань, мал ажалые үхибүүд [illegible]эдхэ болодог. Үгышье һаа, ме[illegible]р эсэгэтэй үхибүүд, иланганаа [illegible] «хүлөө дүрөөдэ, гараа ганзага[illegible]хэдоо», машина, трактор, ком[illegible]оодожо һураһан байдаг. Энэ [illegible] өөрынгөө мэргэжэлдэ үхибүү[illegible]адаг эхэ, эсэгэнэрые магтаха[illegible]о үгэ намда байхагүй.

[illegible]эй олонхи һургуулида һураг[illegible]хожомойнь мэргэжэл шэлүүлхэ [illegible] ябуулхадаа, юрэнхыдөө хү[illegible]ын һанбарида хабаатай ажал [illegible] болоо һэн. Басагадые, дуратай [illegible]убүүлыешье, һаалишанай мэр[illegible]ургаха, машиноведениин каби[illegible]хубүүд, зарим үедэ басагадшье

тракторай ямар нэгэ зүйл задалжа, хабсаргажа байха...

Теэд мүнөө үедэ, дэлгүүрэй шуужа, ороной экономикын улам доройтожо байхада, эрдэм һуралсал, һургуулинууд бэрхэтэй байдалда орогны.

Заримдаа үйлэдбэриин һуралсалда хабаатай хэрэгсэлнүүд дутадаха. Олон һургуулида, жэшээнь, хангалгын ажалай хэшээл болодог юм. Энэ хэшээлдэ имагтал басагад хабаадуулагдадаг. Эдэнэр оёжо, нэхэжэ, эдээ хоол бэлдэжэ һураха зэргэтэй. Теэд юрын халаад, заапан оёхо бүд абахын тула һурагшадта хэды мүнгэн хэрэгтэй гэхэбта? Утаһан, ээрэгдэнэй нооһон, эдеэ хоолой зүйл—хуу үнэтэй...

Гэн гэтэр, аха аргаяа оложо, бүхы эрдэм мэдэсээ зорюулан һургажа гаргаһан шабинарайнгаа олзын хэрэг эрхилэгшэд болоод ябахые хараа һаа, бодолгото болохолши даа. Мүнөө сагнай эрид хубилжа, алибаа юумые шэнээр бодомжолхые баадхана. Юуб гэхэдэ, манай орондо урдань үзэгдөөгүй мэргэжэлнүүд бии болошобо ха юм. Жэшээнь, менеджер, олзын хэрэг эрхилэгшэд (предприниматели). Эдэ мэргэжэлнүүдтэ хэн, хаана һургаха ёһотойб?

Мүнөө үедэ экономическа эрдэмэй үндэнэ һурагшадта шудалуулха гээшэгол шухала болоод байна. Экономикын хуули ёһо мэдэхэгүй хүнүүд арадай ажахыда мүнөө юумэ илталхагүй.

Олохон һургуулинууд энэ талаар шэнэдхэлгын зам шэлэнхэй гэжэ харагдаба. Капитализмын замые хэдышье һайшаадаггүй, коммунистын үзэл бодолноо хахасаагүй байбашье, бодото байдалһаа зугадажа, хайшаа харайлдахабибди даа?

Гэбэшье АЖАЛ, ЕҺОТОЙ АЖАЛ гээшэмнай хүнине хүн болгодог байна бшуу даа. Энэ талаар «Ажал хүнине хүн болгоо»—гэһэн Фридрих Энгельсэй хэлэһэн далита үгэнүүд мүнөөшье удхаяа гээгээгүй. Орон нютагаа доройтолгоһоо абарха гээ һаа, үнэн сэхээр ажаллаха шухала. Энээниеел шабинарайнгаа ухаан бодолдо шэнгэшэтэр лэ бидэ ойлгуулха уялгатайбди.

Хүнгэн олзодо дашуураад, хүн бүхэнэй орон сооглуураа, хилын саагуур һэлэн хатаралдаха болоо һаа, Эхэ оронмай хэнэй гарта орохоб? Америкын гү? Али Хитадай гү? Һанаа зобоохо юумэн олон. Манай шабинаршье Эхэ оронойнгоо хуби заяан тухай һанаата болог лэ!

Б. БИРБАЕВ.

Түнхэнэй аймагай Толгын дунда һургуулийн үйлэдбэриин һуралсалай багша, Буряад Республикын эрдэм һуралсалай габьята багша. Россин Федерацийн ба СССР-эй гэгээрэлэй отличник.

Дэлгүүрэй үнэ сэнгүүд

ДАХИНАА ДЭЭШЭЛБЭ

[illegible]недели соо юу[illegible]бильба, нэн түлөө зүйлнүүдэй [illegible]инаа дээшэлжэ, [illegible]на зоной, үлгэ[illegible] хабшан, гапса[illegible], пенсионернүү[illegible]дуудай ажабай[illegible] муугаар нүлөөл[illegible] Хүн зоной үдэр [illegible]эглэгдэдэг хилэ[illegible] хоёр дахин, мүн [illegible] сортнуудай хи[illegible]эн хоёр хахад да[illegible] байха юм. Бэшэ [illegible] зүйлнүүдэй сэн [illegible] дээшэлбэ. Хо[illegible] базаар дээрэ та[illegible]йлнүүдэй сэнгэ[illegible]эгэл, юрэдөо, дэ[illegible]ол туршада юумэн

ондоо тээшээ хубилхадаа одоол түргэн байна.

Үнгэрһэн амаралтын үдэрэй үдэһөө хойшо Түбэй дэлгүүр дээрэ урданайхил мэтэ хулгөөтэй. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй өлбэг гээшэнь аргагүй. Жэмэсүүд—яблока, мандарин, апельсин, груша, банан, огородой эдеэн—ногоон үгэрсэ, капуста, чеснок, лук, конфетэнүүд, варенинуud, сэсэгүүд гээд хараһан газарта хуудалдагдана. Загаһан, мяхан, сай, кофи, гахайн сало гэхэ мэтэ баһал элбэгээр табигданхай. Һүнэй зүйлнүүдһээ гансал майонез худалдааньда байгаа һэн.

Эдэ эй сэнгүүдынь тэрэ үдэрэй байдалаар [illegible]

гэбэл, горкоопторгын зүгһөө үхэрэй, гахайн мяхан худалдагдабагүй. Үмсэһөө орогоон үхэрэй, мориной мяхан элбэгээр табигданхай. Үхэрэй килограмм мяхан 1300—2700 түхэригтэ, мориной мяхан—1800—2200, гахайн—3500—3600, хониной—2000, мориной шудхагдаһан шуһан (шабай)—1000, гахайн сало—4500, дабһалагдаһан омоли загаһан (нэгэниинь)—2500, ялаагана (1 килограмм)—2500, «сиг» загаһан—3500, хүргэгдэһэн треска загаһан—2312, кальмар—1650, хүйтөөр сонгоогдоһон улаан загаһан (горбуша), [illegible] хүйтөөр сонгоогдоһон селёдко—3500—4000, дабһалагдаһан улаан загаһан (горбуша)—3500, дутуушаагаар сонгоогдоһон «Польская» сортын колбаса (килограммынь)—5200, «Одесская» сортын колбаса—5000, огородой эдеэнһээ хартаабха (хүнэгоор)—2500, капуста—350—400, һошино—500—670, ногоон шэнэ мангир (нэгэ багса)—250, чеснок—1100, ногоон шэнэ үгэрсэ—7500—8000, дабһалагдаһан үгэрсэ (3 литрэй баанхатай)—2200, морхооб—640, свекло—500, улаан помидор—8000, үндэгэн (арбаниинь)—800, зүгын тоһон (килограмм)—7000, майонез (хахад литр)—1400, жэмэсүүд соohоо: яблока һайн шанартайнь—1200—1300, мандарин—1800—2200, апельсин—2500, груша—1500, лимон—8000, банан—4000, грецкэ һамар—4400, конфетэнүүд: «Ассорти», «Птичье молоко» хорообхотой конфетэ—8000—7500, Хабаровска хизаарһаа асарагдаһан элдэб янзын конфетэ—5000—6000, карамельнүүд—3000, «Барбарис» карамель—4000, «Сникерс», «Марс», «Баунти», «Твикс» (нэгэниинь)—500, 36-дахи номерой хурган сай (250 грамм)—1000, Бразилиин кофи (200 грамм)—3400 түхэригөөр наймаалагдаба.

Энэ үдэр шанаһан колбаса, сосиска, дабһалжа утаһан гахайн мяханай ветчина, һүн, ээзгэй, тараг, сыр гэхэ мэтэ зүйлнүүд худалдаанда байбагүй. Һэрюун унданууд ехэл олоор табигдаа. Жэшээлхэдэ, хилээмэнэй нэгэ шэл квас 500 түхэригөөр хүн зондо дурадхагдаһан байна.

Тамхи татаха дуратайшуулда «Прима» сигаретэ 200, «ТУ», «Родопи» гэһэн фильтртэй сигаретэ 400 түхэригөөр наймаалагдаа.

Редакцийн социально-экономическа таһаг.

УНШАГТЫ, ТАНИЛСАГТЫ:

2-дохи нюурта. Дэлгүүр: Ажамидарда арга бэдэрхэ. Н. Найданов: «Хүдөо ажахые хүл дээрэнь гаргаха». Т. Нимбуев, С. Балдуев: «Наймаанай гүйсөөр лэ...». —фоторепортаж. Ю. Марактаев: «Хүндэ сагаа тэсэхэ хэрэгтэй». СНГ: тобшо һонинууд.

3-дахи нюурта. Гарагай долооной удэр гаража байдаг заншалта «Толи». Р. Дашиева: «Орожо үхэшэхөөр... архи». Доржо Дамбаев: «Хөөрхэ»—шүлэг. Арадай аман үгын абдарһаа.

4-дэхи нюурта. Хото,' хүдөогэй һонин. Телевиденийн программа.

Дэлгүүр: ажамидарха арга бэдэрхэ

ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ХҮЛ ДЭЭРЭНЬ ГАРГАХА

Республикын АПК-е тогтонижоруулха, хүгжөөхэ гол хараа шэглэлнүүд тухай

Бүхы дээрээ Бүрлад ороной-майн хүдөө ажахы горитойхон дороитолгодо ороод байна гэжэ мүнөөдэрэй байдал харуулна. Гүрэнһөө мүнгэ зөөрөөн талаар зарим тэды дэмжэлгэ, түһаламжын үзүүлэгдэжэ байбашье, республика соо хүдөө ажахын гол продукци үилэдбэрилга, худалдалга улам доошолжол байна. Бүхы адууһа малай тоо толгой хорожо, ашаг шэмэнь бага болоожол байнаар.

Эгээл энээн дээрэһээ республикын агропромышленна комплексые түргэн тогтонижоруулха, саашадань хүгжөөхэ тусхай шэглэл, онол арганууды хараалха хэрэгтэй болоо. Нимэ хараа шэглэлнүүдые зохёохо хэрэгтэ Бүряад Республикын Верховно Советэй Аграрна болон эдеэ хоолой асуудалнуудай талаар комитедэй, Газаран нөөсэнүүдэй болон газар эсхэмжэлгын гүрэнэй комитедэй, АПК-гай худалмэрилэгшэдэй рескомой түлөөлэгшэдэй, Бүряадан хүдөө ажахын институдан болон хүдөө ажахын эрдэмшэнжэлгын институдан эрдэмтэд, республикын Аграрна холбооной болон Хүдөө ажахын министерствын мэргэжэлтэд хабаадалсаһан байна. Энэ хараа шэглэл гэхэ гү, али концепци республикын Министрнүүдэй Советэй заседани дээрэ һаяхан харагдаа.

Яахадаа, ямар ушарһаа хүдөө ажахын инмэ хүндэ байдалда ороһоной гол шалтагаан бултанда мэдээжэ ааб даа. Бүхы экономикын долгүүрэй харилсаанда баалалтаар оруулагдажа байхада, промышленностин болон хүдөө ажахын продукцийн үнэ сэнгүүдэй хоорондоо анхабтар ехэ илгаатай болоһонһоо, саарһан мүнгэнэй үнэ сэнгэй ехээр доошоо унаһанһаа уламжалан хүдөөгэй ажахынуд газар тариалангаан ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ургэнөөр яруулха, тэндээ үтэгжүүлэг һайса оруулха, үһалха, адуһа малай үүлтэрые һайжаруулха хэмжээнүүдые бэлдүүлжэ шадахаяа болинхой. Ажахынуудай машина техникэ хуушаржа, муудажа байна.

Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, эдеэ хоолой, буйлуулдаг промышленностин предприятинууд тушаһан продукцийн түлөө ажахынуудтай сар соонь тоосоожо шаданагүй. Энээн дээрэһээ хүдөөгэй ажалшадай салин хүлһэн бага байхаһаа гадна, тэрэньшье саг соогоо үгтэнэгүй. Тингэжэ хүдөөдэ зоной байдал муудана.

Тэрэнэй хажуугаар, һүүлэн гүрбан жэлдэ удаагаар сагай үларил бэрхэтэй байдал тохёолдуулжа, хүдөө ажахые бүришье доройтуулба.

НЭН ТҮРҮҮН ДООШОО УНАЛГЫЕНЬ ЗОГСООХО

Нимэ байдалай тохёолдоод байхада, республикын АПК-е доройтолгоһоо гаргаха хэдэн тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлхэ шухала болоно. Түбхын түрүүн даб дээрэ зөөрнин болон ажахы эрхилэлгын талаар олон янзын гуримуудай жэгдээр хүгжэхэ арга олгожо, саашадаа шата шатааарнь хубини зөөри архилхэ гуримда орохо, долгүүрэй харилсаа нэбтэрүүлхэ, мүн эдеэ хоолон эүйлнүүдые үилэдбэрилэгшэдые гүрэнэй эүгһөө дэмжэжэ, тэдээндэ бии байһан арга болоожые хүсэд хэрэглэхэ, эдеэ хоолой долгүүр дээрэхи байдалые экономическа талаһаань тааруулха гэхэ мэтэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэй болоно.

Үилэдбэриин доошоо унаглые заатагүй зогсоожо, 1993 он болотор хүдөөгэй хубилгагдаһан бүхы ажахынуудые долгүүрэй харилсаанда дадхааха, тэдэнэй саашадаа хүгжэхэ эрхэ байдалан үндэнэ һуури табиха шухала гэжэ тоологдоно. Тингэжэ шадаад байгаа һаа, 1995 ондо республикын бүхы ажахынууд тарла үилэдбэрилгые 438 мянган тоннодо, хартаабха—239 мянган, овощ—43 мянган, мяха —69 мянган, һү —240 мянган тоннодо хүргэхэ аргатай. Жилдээ 281 миллион үндэгэ, 3200 тонно нөөһө үилэдбэрилхэ арга болоожо бии. Энэ зорилго бэелүүлжэ шадабал, өөһэдынгөө үилэдбэрилэн хартаабха, овощоор хүн зоной хэрэглэмжые 100 процентээр, сагаан эдеэнэй эүлөөр—53 процент, мяхаар —85 процент хангаха аргатаноди. Харин энэ асуудалые гүйсэд шидхэхын тула удаан саг хэрэгтэй.

Яаар хубилалта хэгдэхэ болоноо? Мүнөө республикын 133 колхоз, совхозууд, хүдөө ажахын бусад предприятинууд хубилагдажа, газарынь, зөөри хэрэгсэлнүүдынь хамтын-хубинууд болгон гү, али сүгтаа хэрэглэхээр тарьяашадан өөһэдынь мэдэлдэ үгтөө. Ондоогоор хэлэбэл, үрдань байһан гүрэнэн болон хамтын ажахынуудай 69 процентнь хубилгагдаад байна гэдэг.

Аграрна реформын хоердохи шатада дүүрэн арендын гурим нэбтэрүүлжэ, үилэдбэриин доторой экономическа харилсаае үндэһоорнь хубилган, зөөриин түлөө харюусалгые, наймааанда гүйсэтэй, һаяа сэндэ хүрсэтэй продукци үилэдбэрилхын түлөө тэмсэлые шангадхаха шухала. Хүнүүдтэ өөһэдтэнь тааруу, бэеэ дааһан эхин хамжаануудые, бага предприятинуудые, ажахы эрхилэлгын бусад гуримуудые эмхидхэжэ, ямар продукци хаяшан гэжэ үилэдбэрилхэб, тэрэнээ хаана, ямагаад худалдахаб гэжэ өөһэдөө шидхэхэ эрхэ тэдээндэ олгохо хэрэгтэй болоо һаань, өөһэдын тоосооной счёт банкда нээхэ гэхэ мэтэ эрхэ олгохо шухала.

Ажахынуудые мүнгэ сангаар дуталдахыень болоулха, дээрэһээ мүнгэ зөөри ходол үгтэжэ байха гэжэ хүлеэгээд байдаг ябадалые усадхаха, хүн зоние ажалаар хангаха зорилготойгоор нютагуудан эрхэ байдалые, арга боломжые хараада абажа, хамһабаринн, олзоборилгын ажал эрхилхэ, коммерческэ ажалшье эдэбхижүүлхэ хэрэгтэй болоно. Тингэжэ хүдөөдэ коммерческэ магазинуудые, кафе, столовонуудые, киоск, ларек гэхэ мэтые нээхэдэ таарамжатай. Энээндэ хүн зоной үмсөлэлгын чегүүдые (ваучер) хэрэглэхэдэ болоно.

Республика соо мүнөө таряашадай (фермерскэ) 2540 ажахы тоологдоно. Эдэмнай хэр хүдэлөөб гээд харахада, элдэб шалтагаанаар тэдэнэр үшөөл түргэнөөр хүл дээрээ гаража шадаагүй банна. Тиимэһээ мүнөө элдэб түхэлэй хамтын ажахынууд лэ хүдөө ажахын гол продукци үилэдбэрилнэ гэдэг.

ДАБ ДЭЭРЭ ТОМО ҮИЛЭДБЭРИНЕ ДЭММЖЭХЭ

Томо комплексnууд, шубуунай фабриканууд гүрэнэн нөөсэдэ оруулагдадаг схэнхи продуктнуудые үилэдбэрилдэг зандаа байһаар. Тэдэнэй дундаһаа «Птицепромой» предприятинуудые, гахайн «Южный», Мостовско, Хяагтын Адагай комплексnуудые, Улаан-Удын агроконсорциум, үхэрнүүдые түргэн түлжүүлдэг, шахадаг тусхай шэглэлтэй Тайлсын, Никольскийн, Нуртын комплексnуудые нэрлэжэ болоно.

Промышленна технологидо үндэһэлэгдэһэн тусхай томо үилэдбэрилгэ һаядаа хүдөө ажахымнай саашаншаг гол шэглэл зандаа байха болоно.

Жишээнь, ороохо таряа, малай тэжээл, илангаяа белок элбэгтэй тэжээл үилэдбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха ёнотой. Богонин болзорто мяхаехээр абаха һалбаринуud— гахай, шубуу үсхэбэрилгые, мүн мяханай мал, адуун һүрэг үсхэбэрилгые хүгжөөгүй урагшаа ябахын аргагүй. Улаан-Удэ, мүн Гусиноозерск, Хяагта, Северобайкальск хотонуud шадар һу һаалинн мал һайнаар үсхэбэрилхэ хэрэгые түргэдхэхэ шухала.

Голландска технологи хэрэглэжэ, овощ, хартаабхаехээр ургуулдаг болохо ёнотойбди.

Шубуунай фабрикануудта, гахайн, малай комплексnуудта үилэдбэриинь үндэһэ һуури яһала һайн. Тэндэ түрүү, мүнөөнэй шэнэ технологи хэрэглэхэ арга боломжо бии. Мэргэжэл шадабари ехэтэй надринуудтай. Эдэ арга боломжонуудынь хэрэглэхэ ёнотойбди. Мүнөө дэлгүүрэй эрхэ байдалан үндэнэ һуури табиха шухала гэжэ тоологдоно. Тингэжэ шадаад байгаа һаа, 1995 ондо республикын бүхы ажахынуud тарла үилэдбэрилгые 438 мянган тоннодо, хартаабха—239 мянган, овощ—43 мянган, мяха —69 мянган, һү —240 мянган тоннодо хүргэхэ аргатай. Жилдээ 281 миллион үндэгэ, 3200 тонно нөөһө үилэдбэрилхэ арга болоожо бии. Энэ зорилго бэелүүлжэ шадабал, өөһэдынгөө үилэдбэрилэн хартаабха, овощоор хүн зоной хэрэглэмжые 100 процентээр, сагаан эдеэнэй эүлөөр—53 процент, мяхаар —85 процент хангаха аргатаноди. Харин энэ асуудалые гүйсэд шидхэхын тула удаан саг хэрэгтэй.

Яаар хубилалта хэгдэхэ болоноо? Мүнөө республикын 133 колхоз, совхозууд, хүдөө ажахын бусад предприятинууд хубилагдажа, газарынь, зөөри хэрэгсэлнүүдынь хамтын-хубинууд болгон гү, али сүгтаа хэрэглэхээр тарьяашадан өөһэдынь мэдэлдэ үгтөө. Ондоогоор хэлэбэл, үрдань байһан гүрэнэн болон хамтын ажахынуудай 69 процентнь хубилгагдаад байна гэдэг.

Аграрна реформын хоердохи шатада дүүрэн арендын гурим нэбтэрүүлжэ, үилэдбэриин доторой экономическа харилсаае үндэһоорнь хубилган, зөөриин түлөө харюусалгые, наймааанда гүйсэтэй, һаяа сэндэ хүрсэтэй продукци үилэдбэрилхын түлөө тэмсэлые шангадхаха шухала. Хүнүүдтэ өөһэдтэнь тааруу, бэеэ дааһан эхин хамжаануудые, бага предприятинуудые, ажахы эрхилэлгын бусад гуримуудые эмхидхэжэ, ямар продукци хаяшан гэжэ үилэдбэрилхэб, тэрэнээ хаана, ямагаад худалдахаб гэжэ өөһэдөө шидхэхэ эрхэ тэдээндэ олгохо хэрэгтэй болоо һаань, өөһэдын тоосооной счёт банкда нээхэ гэхэ мэтэ эрхэ олгохо шухала.

Ажахынуудые мүнгэ сангаар дуталдахыень болоулха, дээрэһээ мүнгэ зөөри ходол үгтэжэ байха гэжэ хүлеэгээд байдаг ябадалые усадхаха, хүн зоние ажалаар хангаха зорилготойгоор нютагуудан эрхэ байдалые, арга боломжые хараада абажа, хамһабаринн, олзоборилгын ажал эрхилхэ, коммерческэ ажалшье эдэбхижүүлхэ хэрэгтэй болоно. Тингэжэ хүдөөдэ коммерческэ магазинуудые, кафе, столовонуудые, киоск, ларек гэхэ мэтые нээхэдэ таарамжатай. Энээндэ хүн зоной үмсөлэлгын чегүүдые (ваучер) хэрэглэхэдэ болоно.

Республика соо мүнөө таряашадай (фермерскэ) 2540 ажахы тоологдоно. Эдэмнай хэр хүдэлөөб гээд харахада, элдэб шалтагаанаар тэдэнэр үшөөл түргэнөөр хүл дээрээ гаража шадаагүй банна. Тиимэһээ мүнөө элдэб түхэлэй хамтын ажахынуud лэ хүдөө ажахын гол продукци үилэдбэрилнэ гэдэг.

ДАБ ДЭЭРЭ ТОМО ҮИЛЭДБЭРИНЕ ДЭММЖЭХЭ

Томо комплексnуud, шубуунай фабрикануud гүрэнэн нөөсэдэ оруулагдадаг схэнхи продуктнуудые үилэдбэрилдэг зандаа байһаар. Тэдэнэй дундаһаа «Птицепромой» предприятинуудые, гахайн «Южный», Мостовско, Хяагтын Адагай комплексnуудые, Улаан-Удын агроконсорциум, үхэрнүүдые түргэн түлжүүлдэг, шахадаг тусхай шэглэлтэй Тайлсын, Никольскийн, Нуртын комплексnуудые нэрлэжэ болоно.

Промышленна технологидо үндэһэлэгдэһэн тусхай томо үилэдбэрилгэ һаядаа хүдөө ажахымнай саашаншаг гол шэглэл зандаа байха болоно.

Жишээнь, ороохо таряа, малай тэжээл, илангаяа белок элбэгтэй тэжээл үилэдбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха ёнотой. Богонин болзорто мяхаехээр абаха һалбаринуud— гахай, шубуу үсхэбэрилгые, мүн мяханай мал, адуун һүрэг үсхэбэрилгые хүгжөөгүй урагшаа ябахын аргагүй. Улаан-Удэ, мүн Гусиноозерск, Хяагта, Северобайкальск хотонуud шадар һу һаалинн мал һайнаар үсхэбэрилхэ хэрэгые түргэдхэхэ шухала.

Голландска технологи хэрэглэжэ, овощ, хартаабха ехээр ургуулдаг болохо ёнотойбди.

Шубуунай фабрикануud-та, гахайн, малай комплексnуудта үилэдбэриинь үндэһэ һуури яһала һайн. Тэндэ түрүү, мүнөөнэй шэнэ технологи хэрэглэхэ арга боломжо бии. Мэргэжэл шадабари ехэтэй надринуудтай. Эдэ арга боломжонуудынь хэрэглэхэ ёнотойбди. Мүнөө дэлгүүрэй эрхэ байдалан үндэнэ һуури табиха шухала гэжэ тоологдоно. Тингэжэ шадаад байгаа һаа, 1995 ондо республикын бүхы ажахынуud тарла үилэдбэрилгые 438 мянган тоннодо, хартаабха—239 мянган, овощ—43 мянган, мяха —69 мянган, һү —240 мянган тоннодо хүргэхэ аргатай. Жилдээ 281 миллион үндэгэ, 3200 тонно нөөһө үилэдбэрилхэ арга болоожо бии. Энэ зорилго бэелүүлжэ шадабал, өөһэдынгөө үилэдбэрилэн хартаабха, овощоор хүн зоной хэрэглэмжые 100 процентээр, сагаан эдеэнэй эүлөөр—53 процент, мяхаар —85 процент хангаха аргатаноди. Харин энэ асуудалые гүйсэд шидхэхын тула удаан саг хэрэгтэй.

Яаар хубилалта хэгдэхэ болоноо? Мүнөө республикын 133 колхоз, совхозууд, хүдөө ажахын бусад предприятинууд хубилагдажа, газарынь, зөөри хэрэгсэлнүүдынь хамтын-хубинууд болгон гү, али сүгтаа хэрэглэхээр тарьяашадан өөһэдынь мэдэлдэ үгтөө. Ондоогоор хэлэбэл, үрдань байһан гүрэнэн болон хамтын ажахынуудай 69 процентнь хубилгагдаад байна гэдэг.

Аграрна реформын хоердохи шатада дүүрэн арендын гурим нэбтэрүүлжэ, үилэдбэриин доторой экономическа харилсаае үндэһоорнь хубилган, зөөриин түлөө харюусалгые, наймааанда гүйсэтэй, һаяа сэндэ хүрсэтэй продукци үилэдбэрилхын түлөө тэмсэлые шангадхаха шухала. Хүнүүдтэ өөһэдтэнь тааруу, бэеэ дааһан эхин хамжаануудые, бага предприятинуудые, ажахы эрхилэлгын бусад гуримуудые эмхидхэжэ, ямар продукци хаяшан гэжэ үилэдбэрилхэб, тэрэнээ хаана, ямагаад худалдахаб гэжэ өөһэдөө шидхэхэ эрхэ тэдээндэ олгохо хэрэгтэй болоо һаань, өөһэдын тоосооной счёт банкда нээхэ гэхэ мэтэ эрхэ олгохо шухала.

Ажахынуудые мүнгэ сангаар дуталдахыень болоулха, дээрэһээ мүнгэ зөөри ходол үгтэжэ байха гэжэ хүлеэгээд байдаг ябадалые усадхаха, хүн зоние ажалаар хангаха зорилготойгоор нютагуудан эрхэ байдалые, арга боломжые хараада абажа, хамһабаринн, олзоборилгын ажал эрхилхэ, коммерческэ ажалшье эдэбхижүүлхэ хэрэгтэй болоно. Тингэжэ хүдөөдэ коммерческэ магазинуудые, кафе, столовонуудые, киоск, ларек гэхэ мэтые нээхэдэ таарамжатай. Энээндэ хүн зоной үмсөлэлгын чегүүдые (ваучер) хэрэглэхэдэ болоно.

Республика соо мүнөө таряашадай (фермерскэ) 2540 ажахы тоологдоно. Эдэмнай хэр хүдэлөөб гээд харахада, элдэб шалтагаанаар тэдэнэр үшөөл түргэнөөр хүл дээрээ гаража шадаагүй банна. Тиимэһээ мүнөө элдэб түхэлэй хамтын ажахынуud лэ хүдөө ажахын гол продукци үилэдбэрилнэ гэдэг.

ДАБ ДЭЭРЭ ТОМО ҮИЛЭДБЭРИНЕ ДЭММЖЭХЭ

Томо комплексnуud, шубуунай фабрикануud гүрэнэн нөөсэдэ оруулагдадаг схэнхи продуктнуудые үилэдбэрилдэг зандаа байһаар. Тэдэнэй дундаһаа «Птицепромой» предприятинуудые, гахайн «Южный», Мостовско, Хяагтын Адагай комплексnуудые, Улаан-Удын агроконсорциум, үхэрнүүдые түргэн түлжүүлдэг, шахадаг тусхай шэглэлтэй Тайлсын, Никольскийн, Нуртын комплексnуудые нэрлэжэ болоно.

Промышленна технологидо үндэһэлэгдэһэн тусхай томо үилэдбэрилгэ һаядаа хүдөө ажахымнай саашаншаг гол шэглэл зандаа байха болоно.

Жишээнь, ороохо таряа, малай тэжээл, илангаяа белок элбэгтэй тэжээл үилэдбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха ёнотой. Богонин болзорто мяхаехээр абаха һалбаринуud— гахай, шубуу үсхэбэрилгые, мүн мяханай мал, адуун һүрэг үсхэбэрилгые хүгжөөгүй урагшаа ябахын аргагүй. Улаан-Удэ, мүн Гусиноозерск, Хяагта, Северобайкальск хотонуud шадар һу һаалинн мал һайнаар үсхэбэрилхэ хэрэгые түргэдхэхэ шухала.

Голландска технологи хэрэглэжэ, овощ, хартаабха ехээр ургуулдаг болохо ёнотойбди.

Шубуунай фабрикануud-та, гахайн, малай комплексnуудта үилэдбэриинь үндэһэ һуури яһала һайн. Тэндэ түрүү, мүнөө нэгэ шэнэ технологи хэрэглэхэ арга боломжо бии. Мэргэжэл шадабари ехэтэй надринуудтай. Эдэ арга боломжонуудынь хэрэглэхэ ёнотойбди. Мүнөө дэлгүүрэй эрхэ байдалан үндэнэ һуури табиха шухала гэжэ тоологдоно. Тингэжэ шадаад байгаа һаа, 1995 ондо республикын бүхы ажахынуud тарла үилэдбэрилгые 438 мянган тоннодо, хартаабха—239 мянган, овощ—43 мянган, мяха —69 мянган, һү —240 мянган тоннодо хүргэхэ аргатай. Жилдээ 281 миллион үндэгэ, 3200 тонно нөөһө үилэдбэрилхэ арга болоожо бии. Энэ зорилго бэелүүлжэ шадабал, өөһэдынгөө үилэдбэрилэн хартаабха, овощоор хүн зоной хэрэглэмжые 100 процентээр, сагаан эдеэнэй эүлөөр—53 процент, мяхаар —85 процент хангаха аргатаноди. Харин энэ асуудалые гүйсэд шидхэхын тула удаан саг хэрэгтэй.

Яаар хубилалта хэгдэхэ болоноо? Мүнөө республикын 133 колхоз, совхозууд, хүдөө ажахын бусад предприятинууд хубилагдажа, газарынь, зөөри хэрэгсэлнүүдынь хамтын-хубинууд болгон гү, али сүгтаа хэрэглэхээр тарьяашадан өөһэдынь мэдэлдэ үгтөө. Ондоогоор хэлэбэл, үрдань байһан гүрэнэн болон хамтын ажахынуудай 69 процентнь хубилгагдаад байна гэдэг.

Аграрна реформын хоердохи шатада дүүрэн арендын гурим нэбтэрүүлжэ, үилэдбэриин доторой экономическа харилсаае үндэһоорнь хубилган, зөөриин түлөө харюусалгые, наймааанда гүйсэтэй, һаяа сэндэ хүрсэтэй продукци үилэдбэрилхын түлөө тэмсэлые шангадхаха шухала. Хүнүүдтэ өөһэдтэнь тааруу, бэеэ дааһан эхин хамжаануудые, бага предприятинуудые, ажахы эрхилэлгын бусад гуримуудые эмхидхэжэ, ямар продукци хаяшан гэжэ үилэдбэрилхэб, тэрэнээ хаана, ямагаад худалдахаб гэжэ өөһэдөө шидхэхэ эрхэ тэдээндэ олгохо хэрэгтэй болоо һаань, өөһэдын тоосооной счёт банкда нээхэ гэхэ мэтэ эрхэ олгохо шухала.

Ажахынуудые мүнгэ сангаар дуталдахыень болоулха, дээрэһээ мүнгэ зөөри ходол үгтэжэ байха гэжэ хүлеэгээд байдаг ябадалые усадхаха, хүн зоние ажалаар хангаха зорилготойгоор нютагуудан эрхэ байдалые, арга боломжые хараада абажа, хамһабаринн, олзоборилгын ажал эрхилхэ, коммерческэ ажалшье эдэбхижүүлхэ хэрэгтэй болоно. Тингэжэ хүдөө

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Үшөө дахин хорото ундан тухай
- Уран шүлэгэй долгин дээрэ
- Хадуужа абамаар зүбшэл

ЛЭ...

ИНДЭ НИМЭБ? Хуи шэнэдхэлгын эхилжэ да, архитай тэмсэл Горбачёвой үүсхэлээр ород, магазинһаа хахад гал үһа» абаха гээшэ, хүнэй хэлээ һаа, далайе тамаржа гаи шэнээн болоо бэлэй, дэнь хүн бүхэнэй хоёр архи абаха талон бии гэхэдэнь, тэрэнээ болгохонь» баһал архи хомордохо, тинюболонто үнөөхи саардаа «үхүүлхэ» саг бо-нэн.

ин мүнөө? Эрьсүй мэтэ, одоо хайшаашье аанашье оро—архи. ямар гүрэнэй архи Хоротой гэлсүүлдэг архиһаа эхилээд, Баи Европын гүрэнүүдһээ аһан үнгын жамбын Америкэ түбиишье эмэлнүүд бии хэбэртэй Тэдэнэй дунда Ород мнай сэлсэгэрнүүд гол зээлээ ааб даа.

он дэлгүүр дээгүүр, нуудан хэрэлсы дээзунай халуундашье, жабартаньше тэсэжэл хүгшөөдэйнүүд хордорохонһоо нэмэрн эр архи худалдахаа. дулай дунда «Поле зунай халуундашье, «Угол дураков» гэ-шэнхэй 43-дахи квар-«Саяан» буудалай молой магазинай ойро дэлгүүрнүүдтэ ар-лдаашад бүхэли һүүзылдэдэг гэлсэг-

ытээһэн продукци адтаа гутаахагүйн адлан абаһанаинь эдэ, наймаанай гүйсөөр эдэбэрилэн гаргана ди,— гэжэ байжа ма сөөр ааган халаадуу умдэхүүлхэ зуураа Т. янская хоорэнэ.

Цех руугаа дахуулан от, сонгоогшо Сергей Не льевич Устиновтай, х шэд Валентина Купри на Мальцева, Дэнсэ бьевна Иванова гэ , маяа шулагшад Ай Саматовна Родионо сний Валентинович См той танилсуулна, гид элмэри, түйлаһан амж тухайнь хоорэнэ.

Т. НИМБУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бр **нр Т. Полянская;** шэ **В. Мальцева, сонго С. Устинов.**

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Гадна түхэреэн сүүдхэ соо худэлдэг коммерческэ магазинууд лагааб? Һүни орой болохо бүри архиин сэн нэмэхэ.

Тоэд наһажаал хүнүүд «Поле чудес» гү, али коммерческэ магазин руу харгылха аал? Үгы юм ааб даа, аминдаа хайратайнууд ха юм. Ямар гэрэй углуудa һүнинин дээрмэшэдэй тодоод байхые яажа мэдэхэб? Уһанаа эдеэн болгожо унтаа, хүнхыгаа һаа, дээрэ бэшэ юм гү?

Харин залуушуул? Эдэмнай айхаяа хохирлой, хамтаржа, нэгэ халадые хубаан гэхэдээ, «шуһаниинь халаад», тэдэниие һуулгахабайлгахаяа болишоно ха юм. Тингээд лэ ерээдүйнгөө мэргэжэл олгохо гэжэ дээдэ гү, али түсхай дунда һургуулида һуража байһанайнь түлөө түлэгдэдэг гүрэнэй тэдхэмжэ—стипендиеэ бүршытар бажуугаад гү, али эхэ, эсэгынгээ хармаан һууляад лэ, харанхын харгыгаар хатаралдана ха юм.

Олзын хэрэг эрхилэлгын жолоо манай гүрэнэй зүгһоо һула табигдажа, саартагайнгаа зоиие мунхаг болгожо, архинин намаг руу шинихаяа нүгэлшоонэгүй гү?

Юундэ нимэб? Архиие хорёол гээшэ һаа, хориһоор хоришохо, хорёогүй һаа, зоргоорнь табиха. Тинхэдэнь дэмы табиһан дээһэн, һула табиһан һур болоод лэ, бүхы юумэн хамаагүй болошохо. Дундуурхинь гэжэ байха ёһотой бэшэ юм гү? Дэмыртэрээ, дүнгеэртэрээ архиие ууһан ажалшан—ямар ажалшан гээшэб? «Гүрэнэй байдал обортоо хүрэтэрооньe һандараг, намда архи байбал, ондоо юуньше хэрэггүй!»—гэжэ ажалдаа гарахаяа мартажархиһан хүдэлмэришэн цехэйнгээ нэрэ хүндые унагааха жэшээтэй. Үгыньше һаа, һүниндоо хэды дахин коммерческэ магазинай богоһо алхаһан гү, али «Поле чудес» руу гүйжэ, архи абажа, таһалга соогоо хүхэ утаан болотор тамхи татажа, архи шэмэжэ, харинн хүгжэм шагнажа хоноһон студент үглоодэрынь хэшээлдээ ошохо гү?

Ганса нэгэн хүнэй архида орожо, шоодобори боложо ябадагынь мүнөө юумэн бэшэ болоо гээшэ. Бүхэли арадуудые мунхаг болгожо, үндэһоорнь доройтуулжа байһан уе саг ерээ гэжэ би ажагланаб. Юуб гэхэдэ, залуу зон (басагад, хүбүүд—барандаа!) һүрэгоороо архида шунахадаа, юун бололтойб гэжэ ойлгожо ядахаар бэшэл даа. Гэрлэжэ, үхибүүтэрэжэ, уг гарбалаа үргэлжэлүүлхэ ёһотой залуу үетэниие архиһаа хэн абархаб? Али нигээд лэ залуу үетэнэйнгөө архиин хорондо дарагдажа, доройтон доройтохые хаража, анирүйхэн ябаха болоно гүбди?

Юрэдоо, эдирхэн залуу басагадай, хүбүүдэй архида шунажа байхые засаг түрэмнай, ноёд һайднай мэдэжэл һуудаг ёһотой. Тоэд хэды болотор анирүйхэн һууха юумэд ааб?

Архи арбан гурбан жолоотой,
Алиниишье аюултай.
Ами наһаяа
Алдаха гэбэл,
Арбан гурбанай нэгые
Адхаарай бүхоор!—

гэжэ нэгэ поэдэй домоглоные һананаб. «Архи ами наһанай дайсан» гэһэн нинтэ гаршаг доро «Буряад үнэндэ» статьянууд толилогдодог.

Зүгөөр һая наашадаа энэ асуудалаар эмшэд үгэ хэлээгүй байна. Мүнөө шэнэ үетэн ургаа. Ургажа ябаһан залуу зоной бэс, махабадта архи ямар хоро хүргэдэг бэ гэжэ зарим залуушуул мэдэхэшьегүй байжа болохо.

Дорооноонь өодэ милагашаһан нюуртай хүгшэдэй гарта мянгануудаа барюулжархёод, хахад литрхэнишень бушуу хармаангалаад саашалдаг залуу хүбүүдые гү, али басагадые харахадаа, зүрхэмни «ёг!» гэдэг, Харахадашни, һахалаашье ургаадүй хүбүүд, хүсэд эдэшэдүй басагад байха.

Хүдөө нютагууд руу, иланганяа өөһэдынгөө түрэһэн гараһан дайда руу хэдэн хайрсаг архи машинаар дүүрэн абаашажа, үнэтэйгөөр худалдажа олзотодог хүбүүд тухай оорынгоо һанамжые дээрэ хэлээ һэм. Нүгэл-шэбэл юм ааб даа гэжэ үшөө дахин онсолхо дуран хүрэнэ.

Гэхэ зуура магазинуудай хэрэлсы дээгүүр, шуууюур дэлгүүр дээгүүр хормой дорохоноо хэдэн шэл архи нюугаад, хажуугаарнь үнгэрхэдэш, һэмээхэн даллажа;

— Хоморой эд бараа абыт-өө. Магазинда олохогүйт,—гэжэ ооглолдон һуудаг хүгшэд һайн юумэ хэнэ гү? Ооһэдынгөө үхибүүдтэй, аша гушанартай сасуу гү, али бүри дүүшье зондо архи худалдахадаа, тэдэ юун гэжэ һанадаг, юу бододог хаб? Али:

— Бидэ яахабибди? Мүнгэнөөө үнэр гараха бэшэ. Бага пенситэй хадаа аха аргаа нигэжэ олоно ха юмбибди, хэндэ ямар хамааб?—гэжэ мэдүүлхэдээ ядахагүй гү?

Уг удхыень онгилон бодожо үзэхэдэ, хүнэй досоо харалхаар. Юундэ нигэжэ өөр өөрынгөө хамар харашаһан уладбибди? Бүхэли арад зоиие үндэһоорнь хосоргожо байһан «ногоон могойнуудые» зоргоорнь табяад лэ байха зон гүбди?

Юундэ нимэб? Манай орондо муу юумэн һүжэрхэдөө, юундэ түргэн бэ? Нимэл хадань манай ороние «тэнэгүүдэй орон» гэдэг гү? Бүхэли сүүдхэ соо архи наймаалдаг магазинууд хэндэ хэрэгтэйб? Эзэдтэнь олзо оруулхын тула гү? Хэрбээ эдэ магазинуудай үгы һаа, һүниндөө архигүйдэжэ, хүнүүд туража үхэшэхэ һэн гү? Бодожо үзэхөөр юумэнүүд олон даа...

Р. ДАШИЕВА.

ОРОЖО ҮХЭШЭХӨӨР... АРХИ

Доржо ДАМБАЕВ

ХӨӨРХЭ

1.

Дээдэ-Хэжэнгын эхиндэ
Даамайхан мүндэлһэн
нютаг лэ.
Хүжын амяар анхилһан
Тужын саадахи
нютаг лэ.
Үргэн сээжэтэ дайдыешни
Дүрбэн тээһэнь
хүрсэлээд,
Үндэр модод һалхинтай
Утахан дуугаа татанхай.
Матаар аягаар салгидаһан
Һүтэй сайе һануулдаг,
Хужарта нуурай нюруусе
Хужарлан шэртэхээр
байдаг лэ.
Эмтэй гашуун үһыень,
Домтой улаан
шабарыень
Эртын сагта үршөөһэн—
Хэтын мүнхэ буян лэ!
Хүнды булагай өөрһоо
Үндын һабяяа татагша
Хэжэхэн долгитой
Хэжэнгэ
Жэнгирэн гоёор урдаал
даа.
Хэбэд номхон Хэжэнгын
Хадаг торгон дайдань
Хөөрхэ тээһээ эхитэй
гэн,—
Хөөрдэм магтаан бэшэл
юм.

2.

Хонгор Хөөрхын
түхэреэн соо
Хоног гарагай һубарланай
Дууряан хонгёо аялга
Суурлан болоод үнгэрнэ.
Дулаан үглөө уттажа,
Улаан-Хадын һэжүүрһээ
Эртын һаруул сагаар
Шэртэн байхада, гоёл
байн.
Унжын, һунан нэмжыдэг
Тужын араар сайраһан
Соорхой болон
талмайнууд
Соохор шэнжэ оруулна.
Үмсэ һуудаг сагай
Үнсэг мухар бууса-нуудаг
Дулаан нэмэрн газараар
Удаан үнинэй байгаа ха.
Хангай ногоон Соолготоор,
Ангай ябадаг Шэбэртээр
Баян намарай эхиндэ
Аян замаа татадаг
һайб.
Уута шэнги тайгада
Суута багшын шүлэгүүд
Модон бүхэнэй оройгоор
Одод болоод үзэгдөөл.
Хүбшэ тайгын
хүбшэргэй—
Губшуур мэтэ мүшэрнүүд
Һайхан дуунай аялга
Гайхал болгон зэдэлүүлээ.

3.

Гарай бэшэг-шүлэгөө
Герой Цокто Номтоев
Эгээл түрүүн Соолготодоо
Бэшээл ёһотой даа.
Буртаг модоной шэдхэ соо
Эртэ үглөөнһөө хороод,
Шэнгэхэн нарин
хоолойгоор
Шэнэхэн шүлэгөө шэбшээ
һэн гүт?
Харин тэрэ саанань—
Хүрин модотой Шэбэртэдэ
Гургалдай шэнгеэр
Генинов
Гургадаг байгаа ха гү?
Хөөрхэ нютагай нюурые
Хөөрхы гэжэ эльгэлэн,
Дулаан үгөөр дурдалга
Долоон дабхар шалтагтай,
Холын сагай баялигые
Халан абаһаар ерэнхэй
Хурса бэлигтэй
Рабсаловые
Дурсан, һанан ябанхай.
Мүнөө үеын бэлигтэн—
Манай артист Гуруев
Дүрбэн тээшээ тэгшэ
лэ—
Дуурэн уран шүлэгтэйл.
Уран һайханай
фильмуудые
Дуран соогоо
«эрьюулдэг»
Мэргэн бодолтой
Доржогутабайн
Мүрэн-шүлэгынь урдажал
байн.
Нуган газарай нэрэнүүд
Дуулан хэлэхээр һайхан
лэ,
Газар бүхэнэй нэрэнүүд
Гажа гоёор эзэлдэг лэ.
Түхэреэн Хөөрхын
уудамда
Үхэрэй бэлшээри уужам
лэ.
Хонин һүрэгэй тарадаг,
Хонон ябамаар дайда лэ.
Үмсэ һуудаг сагай
Үнсэг мухар бууса—
Маарагта тээшэ эжэлэнгүй
Яараха хүсэл түрэнхэйл.
Нэгэ мүһэн ябангаа
Юумэ бүхэнөөр һонирхон,
Олон хольн буусануудые
Олон, шэнжэн ошодог
һайб.
Тужын хоймор—Юугтээр,
Хужын амяар анхилһан
Хольн нютаг—Хүсөөтөөр
Хонон, үнжэн ябадаг һайб,
Хүлэртэрөө нэтэрэн
ябаһаар
Хүлэрэгтэ хүрэжэ буухал
һэм,
Улаан-Хадын оройдо
Удаан амаран һуухал
һэм...
Буурал Буряад оронойм
Бүүһан нютаг бүхэн
Хужын һайхан адистай,
Хүгжэм шэнги нэрэтэй.

Ажамидаралта булаг.
Д. СВЕНТИЦКИЙН фотоэтюд.

ГЭР БҮЛЭ ТУХАЙ

Эсэгэ тэнгэри мэтэ,
Эхэ дэлхэй мэтэ.
Эхын һанаан үрндөө,
Урнин һанаан уулада.
Модоной үндэһэн газар
доогуур,
Хүпэй үндэһэн газар
дээгүүр.
Уриһанһаа ушарһан
дээрэ,
Урагһаа танил дээрэ.
Аога хүн харатай,
Аша хүн хүндэтэй.
Аоыр хүбүүд аймагаараа.
Эжын хүбүүн эльгээрээ.
Агнахада,
Аха ахалха,
Һабада,
Дүү ахалха.
Агта морин сэргэдэ,
Аба хүн хойморто.
Агта мориной хүгшэрхэ,
Унага дааганай наадан,
Аба сахэшүүл үбгэрхэ,
Аша гушын наадан.
Агтын харюу жэл дотор,
Ангын харюу үдэр дотор.
Адуу тэжээһэн ама
тоһодохо,
Аша тэжээһэн ами абарха.
Азарга унаһан хүн
Жэл дотор бардам,
Абгай абаһан хүн
Жэл дотор бардам.

ХАРГАНАААҺАА АШАР ХҮРЭТЭР

(Буряадай соёлой үдэрнүүд Сэлэнгын аймагта)

Республикын Соёлой министерствын харьяата уран бэлигэй түб жэлэй гурбан кварталда али нэ-хмагта Буриадайнгаа литература, искусствын үдэр-үнгэргэдэг заншалтай. Жэшээлхэдэ, байгша оной эн май һарада Загарайн аймагай ажалшад Буриа-уран бэлигтэнэй ажал ябуулгатай танилсаа һэн.

Сэлэнгэдэ болоһон литература, искусствын дэтэ буряад, ород драмын, оперо болон баледэй удай, «Байгал» ансамблиин, «Магия» гэжэ эст-булэгэй артистнууд, уран бэлигтэн арга хабаяа ха-

нэр гурбан хоногой турша соо үргэн Сэлэнгын 14 нютагуудай тосхон һуурнуудаар дүн хамта 26 кон-аада, зүжэгүүдые харуулба.

агай түб—Гусиноозёрск хотын Соёлой ордон соо литература, искусствын үдэрнүүд баяр ёһололой байдалда нээгдэбэ. Энэ дурасхаалайнь хэмжээ да Сэлэнгын аймагай захиргаанай гулваа М. Д. ев, республикын соёлой министр Н. Ю. Мадуев, Композиторнуудай холбооной правлениин түр Б. О. Цыренданиев болон бусад нүхэд суглаа урда амаршалгын үгэ хэлэжэ, халуун альга уттагдаа.

эрэй ехэ концертдэ хабаадалсаһан СССР-эй ара-ист К. Базарсадаев, залуу дуушад М. Раднаев, Б. Т. Доржиева болон бусадай гүйсэдхэлгые Рос-ерацийн габьяата артистка Анна Архипова фор-дэрэ уран шадабаритайгаар дэмжээ һэн.

ад Республикын габьяата артистка Марина Рыг-Баярай хатар» гүйсэдхэжэ, халуун альга ташал-ртэбэ. «Байгал» ансамблиин хатарша басагадай лгоор «Солонгос хатар» схээр. найшаагдаба.

атура, искусствын удаадахи үдэрнүүдтэ Х. Нам-нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ теат-раматург Д. Дылгыровэй «Боосоон» гэһэн зүжэг а. Жарганланта нютагуудай ажалшадта харуулаа. болон баледэй театрайхид мүн лэ тэдэ нютагуу-жа, концерт үгөө. Ород драмын театрай артист-сииноозёрск хотын, Асуульин ажалшадта айлшал-н бэлигээ харуулба. Тинхэдэ «Байгал» ансамб-ш Ташар нютагайхидта хүрэһэн байна.

ампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн хү-лэгшэд Т. Е. Алексеева, Э. Б. Шухоева гэгшэд ёрскын соёлой байшанай фойе соо Ц. Сампило-Н. Дугаровай, С. Ринчиновай, Т. Рудинн, М. Олей-К. Дульбеевэй, А. Цыбиковагай, Б Н. Доржиев тадай томошье, баганьше хэмжээнэй 27 янзын ые дэлгээжэ улад зонтой танилсуулаа.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ОНИНУУД

й мүнгэгүй болоһон нэ Невинномысскын гуудэй үйлэдбэрилэ эгжүүлгэ худалдагдаа болёо. Акционериэ й бүхы складууд үү үлгээр дүүрэн. Саа а ажалаа үргэлжэлүү а, түүхэй эд мини ида хиндхүүлһэн олохо.

Мүнгэнэй асуудалай ни гдээд һаа, ерэхэ жэ тасада хэрэгтэй үтэгжү үйлэдбэрилэгдэхэ лидахаар болохо гэод глэгдэнэ.

НОВГОРОД. Худал н энэ хотодо хүрэжэ е удал мүнгэ тарааһа глоо уголовно 40 хэ үрдэжэ эхилэнхэй. 5, 10 ба 50 мянга арһанууд үнэн мүн эо илгаахаар бэшэ һайн үтээгдэнэ.

Ганса шье Новгородта э, мүн областиин отагуудта худал мүн: йрадана. Хотын хү радиогоор хаяа вань, мүнөө дээрэ үн туйлагдаадүй.

САНКТ-ПЕТЕРБУРГ. уунай гүрөнүүдэй томо авиакомпаниинуудай элэгшэд манай аэро ой биледүүдэй бүри эй болоо байһан, едуудай хуушарһан, амжын муу байдалые ынгоо аша туһада хэ энэ. Хүн эондо элдэб ын аад, һайн шана ангамжа дурадхажа, ласхооронды дэлгүүр э манай урдань хүс эжэ тоологдодог байһан юледуудые түрин гарг Россиһаа ашаа бүри е юохэ хараатан «Бри руэйс» авиакомпан хүтэлбэрилогшэд һай ангахабди гэжэ найдуу «Невский палас» гост ада нээгдэнэ. Тус ын Санкт-Петербург үлеоолэгэ эдэ, түсэбү бэелүүлхэ хэрэгтэ ту ом.

Нева мүрэнһоо самол дые олоор нинэдэг б ко дуратай байһанаа ланнин түлөөлөгшэд нагүй. Гурбан жэлэй тээ эндэнээ Лондон гэр Англиин лайнерну долоон хоногтоо гурба хин нинэдэг байгаа мүнөө дүрбэ хүрэтэр шоруулаа. Харин ерэх лэн зүн бүри олон хоор хараалагдана. Р авиаторнуудтай му дэг хари түрэнүүдэй лэгшэд манай агаарай спортын байдалые ан тайгаар шудалж ом.

ЗЭД ЭБЭРТЭЙ ЭШЭГЭН

(Тува арадай онтохон)

урда сагта, тэхын нгэрэй хадхажа, тэ-үүлэй газараар һан-аһан үсэ һэн ха. эшэгдэтэй долоон уд ажайуудаг бай-эн шононууд һүрэг ень дууньень шахуу гансал зэд эбэртэй абирна гарахын эсэ байса хабсагай өөхэнэжэ наадаг зэд эбэртэй эшэгэхэн ахын һүмбэй хүхэжэ ага дээгүүрээ дэб-хордог, аршаанта уда уудаг, амтатай огоонһоо шэмхэлдэг

шагтай үсэд үлэн багта бии болоод. аахануудые хойно эдижэрхибэ. гашуун нулимса-орхолуулба. Шоно ээд. асууна:

юундэ бархирнаб-

— Зай, тингээ һаа, шинии ээлжээн ерээ гээшэ. Шамайе эдихэмни,—гэнэ ха шоно.

— Намайе нэгэ үмхоор залгижархихаш, тингээд садахашьегүйш.—гэжэ эшэгэн харюусана.—Нэгэ жэл соо хүлеэгыш даа, боргожо-нуулби!

Шоно зүбшоообэ.

Жэл болоод ерэхэдэнь, Зэд эбэртэй эшэгэмнай бүдүүн тэхэ болошохой, жада эбэрнүүдынь наранда ялалзажа, һахалынь газараар һанжалзажа байба.

— Энэ толгой дээрэшни ялараша юун гээшэб?—гэжэ шоно һоншрхобо.

— Хоёр һэлмэмни гээшэ. Ямарханшье дайсанай гэдэһэ сүмэ хадхажархихаб.

— Аман дорошни һанжалзааша юун гээшэб?— гэжэ шоно һураба ха.

— Оо, энэшни миниий аршуул. Шоныи бөөрэ, баабгайн өөхэ мэтын тарган зүйл эдихэлээ, амаяа аршадаг заншалтайб. Турнаа-хамнай гү?—гэжэ Тэхэ хашхарба.

Хүхэ шоно айһандаа, һуга, сами руугаа шэртэһэнэй хадхаһые ойлгонгүй гүйбэ. Урдаһаань шара үнэгэн ябана ха.

— Эрэлхэг зоригтоймни, хэнине айлгаха гэжэ нитэрээ гүйнэш?

— Ай, хээтэймни, Зэд эбэртэй тэхэһээ амияа арайхан лэ гэжэ абарбалби.

— Бү энеэлгэл даа, баарһамни! Дүүрээгээ дэлбэртэрээ энеэшүүжэм. Ошоёл, харал!—гэнэ ха үнэгэн.

— Үгы даа, би тиншэ хүлөөнье табихагүйб!— гээд, шоныи гүйтэр, урдаһаань хара баабгай манхар-манхар алхалжа ябаба.

— Юунһээ айгаабши, шоно?

—. Ой, ноён ахай Зэд эбэртэй тэхые эдихэ гэһэмни алан түлэн алдабал.

— Ошоёл даа, харал! — гэбэ баабгай.

— Үгы, алахэмнишье гээ баатнай, ошохогүйб! — гэхынь тэндэ баабгай шоные барижа абамсаараа, һабартаа улаан бургааһаар уяжархиба.

Үндэр байсада тэдэ хоёр ойртобо.

Харан гэхэдэнь, хар-яр гэтэр хабсагай шулуунда Тэхэ эбэрээ хүрсадхажа байба.

— Энэ толгой дээрэшни юунишни интэрээ ялариа гээнэб?—гэжэ баабгай һурана ха.

— Аа, оороо бии болобо ха юмши! Хурса һэлмэнүүдни, алин болэйт?! — гэжэ эрэдхэг Тэхэ һүхироод лэ, баабгай тэнэ һурэнэб. Зүрхэсэ дэлбэ айһан баабгай гүйн гэхэдээ, һабартаа унатай шоносо бүтоожэ алажархиба. Баабгай ооро томо гэгныи түгсүүл мүргэжэ, баһал үхэдхэн унаа.

Харин Зэд эбэртэй тэхэхэн үнөөхиг байса дээрэ байрлаһаар. Зоолэхэн эүлгэ ногоо шэмхэлдэг, сэбэрлиг булагаа уһаар уһална. Тэрэниие гомдохоохо муу амитан дүтэ шадар үгы болоныхэ ха юм.

Б. ДЫМБРЫЛОВА
оршуулба.

АЖАЛ ТУХАЙ

Ажал баяжуулха
Арьбадхал зузааруулха.
Ажал эрдэм хоёр,
Алдар соло хоёр—
Аха дүүтэн.
Арад зоиие
Ажалаарнь таниха.
Аарса ууһан хүн
хүдэлмэри хэхэ,
Архи ууһан хүн зугаа
хэхэ.
Агаарай арюунда
Абааҳайшье ажалладаг.
Ажал үгы хадаа
Айраг тараг үгы.
Ажал худараа
Алдар соло.
Ажал хэдэггүй хүн
Амаржа шадахагүй.
Ажал хэнэн-аманда тоһон,
Ажалгүй һууһан—аягада
хоохон.
Ажал эрдэм хоёр,
Алдар соло хоёр—
Аха дүүтэн.
Ажалаар баяжадаг,
Архлар үгырдаг.
Ажал аманда сэхэ сэрэхэ,
Аялга шэхэндэ сэхэ
тудаха.
Ажалай хүсоор
Аман жажалха.
Ажалай һайнаар
Ама тоһодохо.
Ажалгүйгоор алганашье
барихагүйш.
Ажал—шанараараа,
арга—сэсээрээ.
Ажал саг хоёр аминда
холбогдохо,
Арга шадабари хоёр
наһанда холбогдохо.
Ажалта үдэрөөрөө
баяжабал,
Алдартайшье,
арьбантайшье һуухаш.
Ажалша хүн тоотой,
Ажалгүй хүн шоотой.

Зүүн зүгэй эмшэлэлгэ

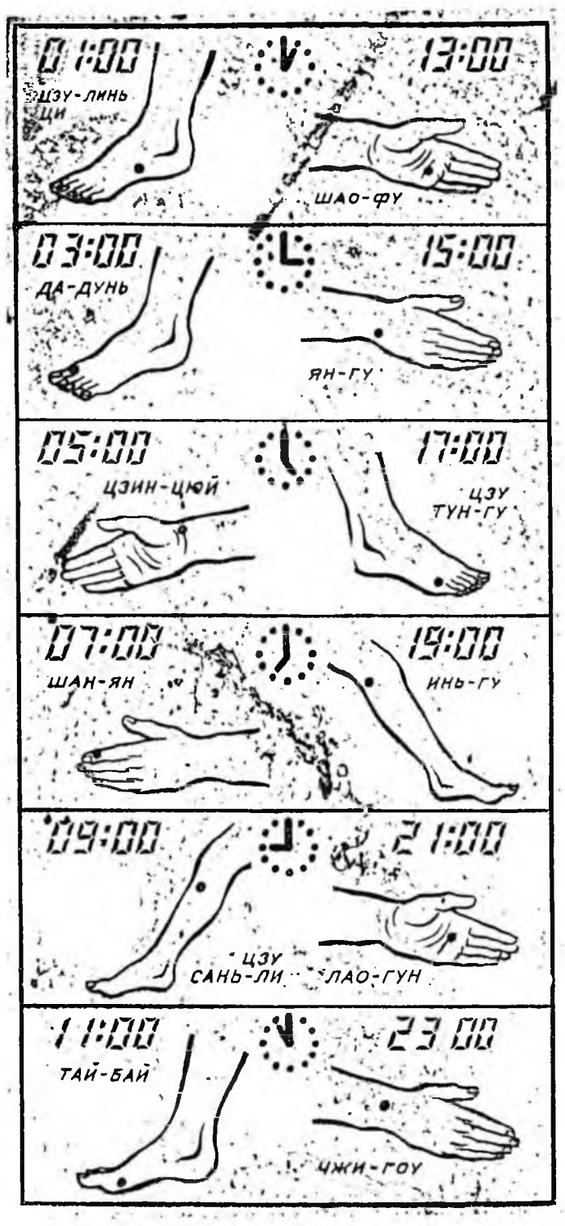

НИДХЭРХЭДЭ АША ТУҺАТАЙ

СУУДХЫН НЭГЭ дахин акупунктурна точконуудые дарахада, бэедэ сэхэ аша туһатай байдаг. Өөрөө өөрыгөө аргалхаяа һанабал, саг болзор соонь нидхэрхэдэ, сэхэ туһатай байдаг.

Плангаяа саг сагаар (час часаар) өөрыгөө нидхэрэн эльбэжэ байгаа һаа, үбшэнэй һэргылгэдэ, мүн үбшэнһөө һалахада, бэеэ аргалхада һайн байха. Эндэ үгтэһэн зурагууд дээрэ хитад хэлэн дээрэ нэрлэгдэнэн точконууд үгтэнхэй, мүн бэеын зүүн, баруун талануудта харуулагдаһан точконуудые даран нидхэрхэ тухай бэшэгдэнхэй.

Үбэлдөө эдэ точконуудые нидхэрхэ саг үгтэнхэй. Эдэ точконуудые даран нидхэрхын урда тээ «Алтан одон» («Золотая звезда») гэһэн вьетнам маэ түрхсэд эхилбэлтнаа, сэхэ аша үрэтэй байха.

АКУПУНКТУРНА ТОЧКОНУУДЫЕ ХАНШАН ГЭЖЭ ОЛОХОБ?

ЦЗУ-ЛИНЬ-ЦИ: зүүн хүлэй хажуу тээ. дүрбэдэхтабадахи хурганнуудай тэгэн дундуураар үргэлжэлһэн баганан хүнхэр соо энэ точко олохот.

ДА-ДУНЬ: зүүн хүлэй томо хурганай хюмһаниһаа 3 миллиметр холо энэ точко байха.

ЦЗИН-ЦЮЙ: баруун гарай барбаадай хурганһаа (альгаар) дээшээ холо бэшэ (хоёр хурга газарта) энэ точко нидхэрхэт.

ШАН-ЯН: зүүн гарай ара талаһаа батан туулайн (хөрдохи хурган) хюмһаниһаа 3 миллиметр зайда энэ точко бии.

ЦЗУ-САНЬ-ЛИ: зүүн хүлэй газаа талада, үбдэгэй нюдэнһөө (колениая чашка) 4 хурга доошоо, харин томо яһаниһаа 4 хурга хажуу тээшээ энэ точко байха.

ТАП-БАП: баруун хүлэй (табгайн) гүбэгэр яһаниһаа холо бэшэ, ула ба хажуу тээхи талануудай уулзуур дээрэ энэ точкые олохот.

ШАО-ФУ: зүүн гарай альган дээрэ, дүрбэдахи-табадахи хурганнуудые бохинлгоходо, эгээл түрүүшын зурлаада дүтэ энэ точко эли байха.

ЯН-ГУ: баруун гарай ара талада яһанай хажууда байһан энэ точко олохот.

ЦЗУ-ТУН-ГУ: баруун хүлэй эгээл бага хурганай хажуудахи хүнхэр соо энэ точко байха.

ИНЬ-ГУ: үбдэгэй нугалбаринн хүнхэр соо энэ точкые олохот.

ЛАО-ГУН: зүүн гарай альганай гурбадахи ба дүрбэдэхи хурганнуудай тэгэн дундуур альганай уршалаагай (зурлаа дээрэ) хүнхэр соо энэ точко байха.

ЧЖИ-ГОУ: баруун гарай ара талаар гурбан хурга дээгүүр (дундахи линеэр) абаад харахада, энэ точко олохот. Бултанда элүүр энхэ ябахыень хүсэнэбди.

Б. ДОРЖИЕВА
хэблэлдэ бэлдэбэ...

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: үгтэһэн точконуудые саг сагаарнь нидхэржэ, бэедэ аша туһатай арга хэжэ, хүсэ шадалтай, үбшэнтэй тэмсэхэ, үбшэнһөө һэргылхэ байна.

Хото, худөөгэй һонин

Уншагша үряална

ҺАЙН ХЭРЭГЫЕ ДЭМЖЫТ!

Манай Онохой һуурин нинслэл хотоһоо 40 модо зайда оршодог. Улаан-Удэһөө холо бэшэшье һаа, хүүгэдэй уран бэлиг хүргөөхэ талаар тулюур байдалтайбди. Эдиршүүлэй зохёохы бэлигые хүргөөлгын байшанда хэдэн бүлгэмүүд худэлдэг, тезд һургуулнин наһа гүйсөөгүй хүүгэдэй уран бэлиг хүргөөхэ талаар таатай эрхэ байдал үгы юм. Тиимэһээ һууринай соёлой байшангай дэргэдэ амаралтын үдэрэй уран һайханай һургуули нээгдэхэнь гэжэ дуулаад, ехэ баярлаабди.

Улаан-Удын багшанарай колледжын худэлмэрилэгшэ В. Д. Жабан нимэ һургуули нээхэ тухай дурадхалтайгаар соёлой байшангай директор Н. В. Левитиндэ хандаһан байна. Гоё һайханние сэгнэдэг, дүрбэн тэгшээр хүргэнги хүүгэдые хүмүүжүүлхэ гэһэн гол зорилго энэ һургуули эмхидхэгшэд табинхай.

Мүнөө энэ һургуулида буряад хэлэ, англи хэлэ, хореографиин эхин, уран зураг, хүргэм гэхэ мэтэшэлэн заагдана. Эрхим һайн багшанар хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Горький хотын хари хэлэлнүүдэй багшанараи институт дүүргэһэн мэргэжэлтэн Л. А. Олейникова англи хэлэ хүүгэдтэ заана. Хореографиин хэшээлнүүдые Зүүн Сибириин соёлой институтай хореографиин кафедрын доцент А. Н. Коржаубаева үнгэргэдэг. Абрамцевын дээдэ уран зураг-промышленна училищи дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэн Н. П. Истомина хүүгэдые зураажа һургана. 1-дэхи багшанарай училищи дүүргэһэн Е. Д. Швалова хүргэмэй нюусануудтай багашуулые танилсуулжа байнхай. Шэтын радиодо буряад хэлэн дээрэ уншадаг диктор дүүргэһэн Р. В. Цижибон хүүгэдые уһан буряад хэлэн дээрэ хөөрэлдэжэ һургана.

Энэ һургуулида би аша басаган Алисаяа абаашадагби. Алисамнай амаралтын үдэрэй болохые тэсэжэ ядан хүлеэдэг. Хэшээлнүүдтээ, багшанартаа ехэ дуратай. Энэ һургуулиин түлбэритэйшье һаа, хүүгэдэй хүмүүжүүлгэдэ мүнгөөэ гамналтагүй гэжэ һанагшаб.

Һургуулида һураха дуратайшуул той олон, тезд бултыень абаха аргагүй. Юундэб гэхэдэ, хэрэгтэй мебель дуталдана, проигрыватель, магнитофон, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдшье дуталдаг байна. Тезд эгэзэн ехэ бэрхэшээлынь гэхэдэ, соёлой байшан соо хүйтэн юм. Дулаасуулгын түхеэрэлгэ заһабарилхада, ехэ мүнгэн хэрэгтэй болоно. Харин соёлой байшан, нютагай захиргаан нимэ мүнгэгүй.

Түрэлхид суглаа зарлажа, амаралтын үдэрэй һургуулие яашье хаажа болохогүй гэжэ хэлсээ һэн. Һургуулиин коллективэй эхилһэн дэмбэрэлтэй һайн хэрэгые аймаган захиргаанай соёлой таһаг, Онохой һууринай захиргаан али болохоор дэмжэхэ бэлэ гэжэ найдагдана. Мүн һайн һайхан сэдьхэлтэй олзын хэрэг эрхилэгшэд олдожо, хүүгэдтэ туһалха гээшэ гү гэжэ һанагдана. Туһалыт даа, нүхэд! Энэ урнаемнай дуулажа, дэмжэхые хүсэһэн зон нимэ адресаар мүнгэн туһаламжа эльгээхэдэтнай болохо:

671323. Онохой, ул. Серова, 1. ДК, директору Н. В. Левитину.

Түрэлхидэй зүгһөө
А. БАЗАРОВА.

Гонорарыень мүн лэ дээрэ дурдагдаһан адресаар эльгээхыетнай гүйнаб.

МАГТААЛДА ХҮРТЭБЭ

Хорин аймагай һургуулинуудай хэшээлһээ гадуур худэлмэри эмхидхэгшэдэй семинар Буламай дунда һургуулида үнгэргэгдэһэн байна.

Семинарай худэлмэри «Поле чудес» гэһэн наадаар эхилбэ. Телевизорээр энэ наадые хүн бүхэмнай олон дахин хараһан аабза.

Багшанарай болон 9-дэхи классай һурагшадай командануудаа хоорондоо мүрысэбэ. Энэ наада үнгэргэлгэдэ нютагай фермериүүд, «Талаан» гэһэн арендно предприяти мүнгэ һомолһон байгаа. Мүрысөөн декабристнуудта зорюулагдаһан темээр үнгэргэдөө һэн.

Шанга тулалдаанай һүүлээр дүнгүудые гаргахада, 9-дэхи классай һурагшад 23 мянган түхэриг тэй, харин багшанар 19 мянган түхэриг мүшэтэй болоһон байбза.

Энэ нютагай бүхы наһаараа мал ажалда худэлһэн 50-яад гаража ябаһан Б. Б. Цыбиковтэй һурагшад уулзаһан байна. Ушар шалтагынь гэхэдэ, энэ хүн залуу наа хойшо шүлэгүүдые бэшэдэг юм. Тэрэнэй шүлэгүүд аймагай газетын хуудануудта олон удаа толилогдоһон байха. Хэды шүлэгүүдыень дуунууд болгоод, нютагайнь зон, үхибүүд дуулдаг юм.

Базар Бадмаевич өөр тухайгаа богонихоноор хөөрэжэ үгэбэ. Удаань тэрэнэй үгэ дээрэ бэшэгдэһэн дуунууд зэдэлээ һэн. Жэшээнь, «Булам нютагай магтаал», «Булам нютаг», «Багшадаа», «Ульдэргэ» гэһэн дуунуудыень һурагшадай гэртэхин болон үхибүүд гоёор гүйсэдхөө. «Булам нютагай магтаал» гэһэн дуу наһатай эхэнэрнүүд—һурагшадай хүргшэн эжынэр Б. Р. Дугарова, Ц. Б. Батуева гэгшэд шадамар бэрхээр дуулаа һэн.

Мүн Б. Б. Цыбиковэй шүлэгүүд олоной анхаралда дурадхагдаа. «Булам» гэжэ шүлэгыень ажалай ветеран Ц. Н. Гармаева уншаа. Тинхэдэ поэдэй хубүүн Татаб абынгаа бэшэһэн «Түрэл хэлэмнай» гэһэн шүлэгыень уншажа үгэбэ.

Үнгэрэгшэ август һарын 30-най үдэр шэнэ һургуулиин нээлгэн болоһон юм. Энээндэ зорюулагдажа, Б. Б. Цыбиков «Булам нютагай шэнэ һургуули» гэһэн шүлэг бэшээ һэн. Энэ шүлэгыень семинарай үедэ һурагша Наташа Ширапова уншаба. Мүн «Хоншон» гэһэн шүлэгыень һурагша Рая Аюрова һайханаар уншаа һэн.

Удаань «Одото саг» гэһэн наадан үнгэргэгдэбэ. Зурагууд дээрэ гэрэй болон зэрлиг амитадые, хорхой шумуул зубөөр нэрлэхэ гэһэн даабари үгтэһэн байгаа. 5-дахи классай һурагша Женя Подобашин эсэсэй эсэстэ илажа гараба.

Эгээл энэ үдэр Буряадай арадай артист Чимит Ринчинов, тэрээнтэй суглаа артистка Елена Дамбаева нютагаа ерэһэн байжа, эдэ хөёр артистиар хоюулаа һургуулида уригдаба.

Артистнар зохёохы ажал тухайгаа үхибүүдтэ, багшанарта хөөрэжэ үгөө. Удаань Буламай һургуулиин багшанар болон һурагшад, түрэлхид, айлшадтаа багахан концерт зорюулаа һэн.

Аймагай олохон һургуулинуудһаа ерэһэн багшанар Буламай һургуулида хэшээлһээ гадуур ябуулагдадаг худэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгөө. Һурагшадай гэртэхинэй энэ худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулагдадаг ушар илангаяа сносо тэмдэглэгдэһэн байна.

Д. ДАМБАЕВ.

Ой соо аятай зохид.
П. БУРМАКИНАЙ фотоэтюд.

Ахаһаа мэдээсэнэ

ДЭМБЭРЭЛТЭЙШЬЕ, БУЯНТАЙШЬЕ

Ахын аймагай түб Орлик тосхоной соёлой байшан соо үлбэртэнэн зоной үдэр тэмдэглэгдэбэ. Хүн зонине тэдхэмжын талаар хамгаалдаг таһагай алба хаагшад С. Д. Иванова, Д. С. Огзонова, мүн аймагай гулваагай орлогшо Н. Ж. Дабаев тэндэ ерэһэн хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ, арга шадалаараа туһалхаар найдуулаа.

Энэ үдэр үлбэр, убшэн үхибүүдтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Тинхэдэ аймагай соёлой худэлмэрилэгшэд тэдэнэйнгээ урда гоё һайхан концерт-наада табижа, зүрхэ сэдьхэлыень хужарлуулба. Нимэ хүндэ сагта урин налгай үгэнүүдээр, элбэг баян өдөгээр угтажа баясуулһаниинь ехэл һайн гээшэ.

Саашадаа эдэ нүхэдөө мартангүй, али болохоор туһа хүргэжэ байбалнай, дэмбэрэлтэйшье, буянтайшье байха һэн.

А. ДЫРЖИНОВ.

ХАРИЛСААНАЙ ҮДЭШЭ

Декабрь һарада Түнхэнэй аймагта буряад киногой һара соносхоглобо. Мүн энэл үдэрнүүдтэ хүршэ Хүбсэгэл аймагта «Үргын задарха үедэ», «Алтан гэр», «Гурбан наран» гэжэ буряад фильмүүд харуулагдажа, хүн зоной һонирхол татана. Манай аймагай тосхон һууринуудта һүүлэй жилнүүдтэ Монголой кино-үйлэдбэрилэгшэдэй бүтээһэн «Мандуухай сэсэн хатан», «Эсэгын гуламта», «Сэрүүн дуганай һандарал», «Хүхэ тэнгэриин хүсэн доро» болон уран зохёолшо Ч. Лодойдамбын «Тунгалаг Тамир» гэһэн романаар табигдаһан «Үер» гэһэн шэлдэг фильмүүд харуулагдана. Хүршэ оронуудай хөёр аймагай соёлой таһагууд түрүүшынхнээ фильмүүдээ андалдажа, хүн зоной Буряадай болон Монголой киногой дээжэнүүдтэй танилсуулжа эхилбэ.

Монголой харагшад буряадай бэлигтэй зүжэгшэд байһаг Һасаран Линховоин, Мария Степанова, Петр Николаев, Владимир Халматов, Владимир Манкетов, Найдан Гендунова болон мүнөөшье уран бүтээлһээ холодоогүй Фёдор Сахиров, Цэрэн Шагжин, Буда Вампиловай бэлиг шадабаритай танилсажа бахарханад.

Хөёр аймагай таһагай худэлмэрилэгшэд кинофильмүүдээ һэлгэлдэжэ, хөёр удаа харуулхаар хэлсэбэд. Нимэ хэмжээ ябуулганууд аха дүү арадуудай түүхэ, соёл урлалтай бүри гүнзэгыгөөр танилсаха хэрэгтэ туһалха бээ. Гансал кинодо орон нютагай байгаали, эртэ урда үедэ хэгэглэжэ байһан зэр зэмсэг, хубсаһа хунар болотоор харуулагдадаг. Ушар тиимэһээ түнхэнэйхид дунда зуун жилнүүдтэ болон манай үеын 20-ёод, 30-аад онуудта Монголдо болоһон үйлэ хэрэгүүдые һонирхон харанад.

В. БИЛЬТАГУРОВ.

АРМИДА ҮДЭШЭБЭ

Декабрь һарада наһа гүйсэһэн хүбүүдээ армиин албанда үдэшэбэбди. Һүүлшын үедэ орон соомнай, СНГ-гэй гүрэнүүдтэ боложо байһан үйлэ хэрэгүүд хүн бүхэнэймнай һанаа сэдьхэлдэ һэжэг түрүүлнэ. Хүбүүдэйнгээ Улаан-Удэһөө хайшаа, ямар газарта ошохыень мэдээгүй гэртэхин һанаагаа зобонол даа.

Уулзалгада ерэһэн дайнай ветерануд Н. Х. Мандагаев, С. Б. Данцаранов, хүбүүдэй эхэ, эсэгэнэр сэдьхэлэй дулаан үгэнүүдые хэлэхэдээ, албанда урагшатай, бэе элүүр ябахыень үрсэбэ. Аймагай ОВД гэй начальник Б. Й. Урбаев үгэ абажа, мордохоо байһан залуушуулда нэрэ солотойгоор албанда ябажа, нютагаа бусахыень хүсөод, армида ямараар бэеэ абажа ябаха тухайнь заабари үгэбэ.

Соёлой байшангай тайзан дээрэ гоё һайхан концерт табигдаба. Һүүлээрнь залуушуул үлэжэ, хатар наадан эмхидхэгдээ, үдэшэ орой болотор хүргэжэ, дуун клуб соо зэдэлээ һэн. Түрэсхэлдоо албанда мордоһон нютагайнгаа хүбүүдэй түлоо бурханай маани мэгэзм үшоо дахин уншажа, элүүр эрхэ ябахыень хүсэел даа.

Д. ЦЫБДЕНОВ.

Телевидени

ДЕКАБРИИН 27-һоо 1994 ОНОЙ ЯНВАРИИН 2 ХҮРЭТЭР

Понедельник, 27

«Останкино» канал.
6.55—Шэнэ һонин. 7.00—Воскресени. 7.45—Гимнастика. 7.55—Үглөө. 10.15 — Фирмэ найдуулна. 10.30 — «Мелочи жизни». 11.00 — Темэ. 11.40—«Гардемарины, вперед». 1-дэхи серн. 13.00—Шэнэ һонин. 13.20—Гоол. 13.50—Хатарай хүргжэм. 16.00—Шэнэ һонин. 16.25—Телемикст. 17.10— «Музыкальный прогноз». 17.40— Үхибүүдтэ «Падал медленно снег»—фильм. 18.20— Одото саг. 19.00—Шэнэ һонин. 19.25—Палитра. 19.55 — Документнүүд ба хүбн заяанууд. 20.10—Гоол. 20.40—Долоон хоногой суурян. 22.00—Шэнэ һонин. 22.25—«Мелочи жизни». 22.55—Спортивна үнк-энд. 23.10—Хабсаргалга. 00.10— «Кривой эфир». 00.35—ТВ-Х.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20—«Автомиг». 9.25— Хэрэгтэй болоно. 9.30— Шуран бэрхэ хүнүүдэй саг. 10.00—Россидахи бизнес. 10.30 — Концерт. 10.45—К-2 танилсуулна. 11.40—Ан амитадай аймаг. 12.40—«Где находится нефелет?»—фильм., 14.00—Хилын саанахи үхибүүд. 14.30— Таряашадай асуудал. 14.55 — «Бросок, еще бросок». 1-дэхи серн. 15.55—Телегазета. 16.00 — Баримтата фильм. 16.20 — Хүүгэдэй шэнэ һонин. 16.35 — Хүргэмтэ класс. 17.05—Пилигрим. 17.50 — Абаралга.

Буряадай ТВ.
17.05 — Россин Федерацийн габьяата ба арадай артист Б. Аюшинай дурасхаалда зорюулагдаһан үдэшэ. 19.05—Байгал. 19.15—Минии Прибайкали. 19.35—Үнгэржэ байгаа жэлые дурсан. 20.40—Буряадаар хэлэебди. 20.45—Байгал (буряадаар).

«Росси» канал.
21.00 — Мэдээсэлнүүд. 21.25—«Приключения Джонни Уэйверли»—фильм. 22.25—«Момент истины». 23.20 — Экзотико. 00.20— Спортивна дамжуулга. 00.30 — Авто ба мотоспорт тухай.

Вторник, 28

«Останкино» канал.
6.55—Шэнэ һонин. 7.35—Гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.05 — Фирмэ найдуулна. 10.20 — Харыт, шагныт. 10.40 — «Просто Мария». 11.30—Ород арадай дуунууд. 11.40—«Гардемарины, вперед». 1-дэхи, 2-дохи серн. 12.50—Пресс-экспресс. 13.00—Шэнэ һонин. 13.20 — «Возвращение в Эдем». 14.10 — Мультфильмнүүд. 14.30—«Женитьба»—фильм-зүжэг. 16.00—Шэнэ һонин. 16.25—«Деловой вестник». 16.40—Конверси ба дэлгүүр. 17.10—Блокнот. 17.15—Хэрэг. 17.25 — Мультфильм. 17.40 — «Вперемешку» — үхибүүдтэ фильм. 18.05 — Стартинэйджер. 18.50—Техподром. 19.00—Шэнэ һонин. 19.25—Ашгабат: декабрь-93-. 19.55— Документнүүд ба хүбн заяанууд. 20.05 — «Просто Мария». 20.55 — Темэ. 21.40—Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00 — Шэнэ һонин. 22.25—Эстрадна концерт. 22.40—Кинематографиин шангүудые барюулха баяр ёһолол.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20—«Автомиг». 9.25 —Хэрэгтэй болоно. 9.30 — Шуран бэрхэ хүнүүдэй саг. 10.00—«Салонай» хуудаһануудаар. 14.30— Таряашадай асуудал. 14.55— «Бросок, еще бросок». 2-дохи серн. 15.55—Концерт. 16.25—«Сказка о Иване лентяе»—хүүхэлдэйн зүжэг. 17.35—Телегазетэ. 17.40—Хүүгэдэй шэнэ һонин.

Буряадай ТВ.
17.55 — Мультфильм. 18.15—Бизнес клубта—Шэнэ жэлэй ёлко. 19.25—Байгал. 19.35—Хизаар ороноо шэнжэлдэг эдиршүүлэй Шэнэ жэлэй конкурс. 20.35 — Буряадаар хэлэебди. 20.40 — Байгал (буряадаар).

«Росси» канал.
21.00 — Мэдээсэлнүүд. 21.25—Спортивна дамжуулга. 21.30—«Санта-Барбара». 22.25— Богонеор хэлэхэдэ. 22.55—Ксюшэдэ. 23.25 — Үбэлэй түүхэ. 23.55— Шэмээгүй гэр. 01.00— Мэдээсэлнүүд.

Среда, 29

«Останкино» канал.
6.55—Шэнэ һонин. 7.35—Гимнастика. 7.45 — Үглөө. 10.05 — Фирмэ найдуулна. 10.20—«Сорока». 10.40 — «Просто Мария». 11.30 — Скрипкэ дээрэ наадаха. 11.45— «Гардемарины, вперед». 3-дахи серн. 12.50—Пресс-экспресс. 13.00—Шэнэ һонин. 13.20—«Возвращение в Эдем». 16.00—Шэнэ һонин. 16.25—Телемикст. 17.10—Блокнот. 17.15 — Адам Смидэй мүнгэн зоорн. 17.40—«Саг «Ч». 18.20 — «Азбука собственника». 19.00—Шэнэ һонин. 19.25—Ашгабадта СНГ-гэй гүрэнүүдэй толгойлогшонорой уулзалгын дүнгүүд. 19.50—Документнүүд ба хүбн заяанууд. 20.05—«Просто Мария». 20.55 — Р. Пляттай азатай хүбн заяан. 21.40—Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.25—Твин Пикс. 23.20—Пресс-экспресс. 23.30—Хүргэжэм. 01.00—Шэнэ һонин.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20—«Автомиг». 9.25—Хэрэгтэй болоно. 9.30 — Шуран бэрхэ хүнүүдэй саг. 10.00—«Параллели». 10.15— «Морозко»—фильм. 10.35 — Дурсалганууд зэдэлнэ. 12.20—Залирһан одон. 12.50 — «Бизнес: шэнэ нэрэнүүд. 13.05 — «Санта-Барбара». 13.55—Хүргэжэм. 14.40—Таряашадай асуудал. 15.05—«Бросок, еще бросок». 3-дахи серн. 16.05—Гэр бүлын уулзалганууд. 16.35—Хүүгэдэй шэнэ һонин. 16.50—«Рост» студи. 17.20 — Алас-Дурна хизаар.

Буряадай ТВ.
18.00 — Мультфильм. 18.25— Залуушуулай программа. 19.25 — Байгал. 19.35—Залуушуулай «Толи». 20.35— Буряадаар хэлэебди. 20.40—Байгал (буряадаар).

«Росси» канал.
21.00 — Мэдээсэлнүүд. 21.20—Хүргэжэм. 22.30 — Эльдар Рязанов. 23.15 — «Ирония судьбы или с легким паром». 1-дэхи серн. 00.55—Спортивна дамжуулга. 01.00—Мэдээсэлнүүд.

Четверг, 30

«Останкино» канал.
6.55—Шэнэ һонин. 7.35—Гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.05 — Фирмэ найдуулна. 10.20—Домисолька. 10.40—«Просто Мария». 11.30 — Концерт. 11.35— «Гардемарины, вперед». 4-дахи серн. 12.50 — Пресс-экспресс. 13.00—Шэнэ һонин. 13.20—«Возвращение в Эдем». 15.25—Брейн-ринг. 16.00—Шэнэ һонин. 16.25— Телемикст. 17.10 — Блокнот. 17.15— Адресынь — шэнэ Росси. 17.45 — Теле-шоу. 19.00—Шэнэ һонин. 19.25—16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда. 20.10 — «Просто Мария». 21.00 — Ородуудай оршом. 21.40—Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.25—Твин-Пикс. 23.20 — Пресс-экспресс. 23.30—Россин фольклорой одод. 01.00—Шэнэ һонин.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20—«Автомиг». 9.25— Хэрэгтэй болоно. 9.30 — Шуран бэрхэ хүнүүдэй саг. 10.00—«Поехали». 10.10— Россин телетеатр. 11.15 — «Белая ворона». 12.00—«Рост» студи. 13.55—«Санта-Барбара». 14.45—Таряашадай асуудал. 15.10—«Женщины мира». 6-дахи серн. 15.40—Телегазетэ. 15.45—Сүлоотэй саг-таа. 16.00—«Бросок, еще бросок». 4-дэхи серн. 17.00 — Хүүгэдэй шэнэ һонин. 17.1[illegible] рнант. 18.00—Мульти-пульти. [illegible] Терминал. 19.00—Экспотүб танилсуулна.

Буряадай ТВ.
19.10—Байгал. 19.20—Дайнай ба ажалай ветерануудта Шэнэ жэлэй үргэмжын конкурс. 20.35— Буряадаар хэлэебди. 20.40 — Байгал (буряадаар).

«Росси» канал.
21.00 — Мэдээсэлнүүд. 21.20 — « Санта-Барбара». 22.10—Маски-шоу. 22.45 — «Кунсткамера». 23.30 — Ехэшүүлдэ мультфильм. 23.45— Санкт-Петербургһаа Шэнэ жэлэй телеконкурс. 23.45—Бухы үетэнэй хүргжэм. 00.15—Хотохон. 00.40—Репортер. 01.00—Мэдээсэлнүүд. 01.20—Одод хөөрэнэ. 01.25—«Не будите спящую собаку».

Пятница, 31

«Останкино» канал.
6.55—Шэнэ һонин. 7.35—Гимнастика. 7.45 — Үглөө. 10.05— Фирмэ найдуулна. 10.20—Мультфильм. 10.30—Хаана, хэзээ юун болооб? 11.50—«Волшебство или синема...». 12.10— Ородуудай оршом. 12.50 — Пресс-экспресс. 13.00—Шэнэ һонин. 13.20—«Снежная королева»—онтохон. 14.55—Үхибүүдтэ «Наш город Смехоград». 15.25—Брейн-ринг. 16.00—Шэнэ һонин. 17.25—Санта-Клаусай парад. 17.25—Хоккей. Европын кубок. 19.00 — Шэнэ һонин. 19.25 — Мультфильм. 20.10—«Поле чудес». Шэнэ жэлэй программа. 21.35— «Созвездие добра». 21.40 — Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.25—Жэлэй элитэ хүн. 22.45—Телескоп. Һайндэрэй программа. 23.25—М. Задорнов. Аажуухань хүхюутэй болоо. 00.30 — Пресс-экспресс. 00.40 — Президентын оркестр наадаха. 00.50— ШЭНЭ ЖЭЛЭЭР! 01.05—ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ГАЛХАН. 04.05— «Линия смерти»—фильм.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20—«Автомиг». 9.25— Хэрэгтэй болоно. 9.30 — Шуран бэрхэ хүнүүдэй саг. 10.00—«Параллели». 10.15— «Морозко»—фильм. 10.35 — Дурсалганууд зэдэлнэ. 12.20—Залирһан одон. 12.50 — «Бизнес: шэнэ нэрэнүүд. 13.05 — «Санта-Барбара». 13.55—Хүргэжэм. 14.40—Таряашадай асуудал. 15.05—«Бросок, еще бросок». 3-дахи серн. 16.05—Гэр бүлын уулзалганууд. 16.35—Хүүгэдэй шэнэ һонин. 16.50—«Рост» студи. 17.20 — Алас-Дурна хизаар.

Буряадай ТВ.
18.00 — Мультфильм. 18.25— Залуушуулай программа. 19.25 — Байгал. 19.35—Залуушуулай «Толи». 20.35— Буряадаар хэлэебди. 20.40—Байгал (буряадаар).

«Росси» канал.
21.00 — Мэдээсэлнүүд. 21.20—Хүргэжэм. 22.30 — Эльдар Рязанов. 23.15 — «Ирония судьбы или с легким паром». 1-дэхи серн. 00.55—Спортивна дамжуулга. 01.00—Мэдээсэлнүүд.

Суббото, 1

«Останкино» канал.
9.25—Мүнгэтэ нааданууд. 10.00— Марафон-15 багашуулда. 10.30—«Мир» телерадиокомпани. 12.00—Бухы хүнүүд циркдэ дуратай. 12.45—«Смак». 13.05—«Затерянный мир». 1-дэхи серн. (Великобритани). 13.55 — Золушкын баалда. 15.00 — «Один час в Московском Кремле»—баримтата фильм. 16.00—Шэнэ һонин. 16.25 — Экстра НЛО. 16.55 — «ДУУН-93» — телефестиваль. 21.40—Амгалан нойрсогты, багашуул. 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Сагай уларил. 22.30—«Созвездие добра». 22.35—«Забавные приключения Дика и Джейн»—фильм. 00.20—Оба-на. 00.50—Муз-обоз. 01.30— Хатар. 02.05—Шэнэ һонин.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.30—«Северные звоны» — баримтата фильм. 10.05 — Формуло 730. 10.35—«Рост-94» студи. 11.35—«Тайны темных джунглей». 1-дэхи серн. 12.20—Шэнэ жэлэй үглөөнэй амар мэндэ. 14.15—Футбол тухай. 15.10—«Бросок, еще бросок». 6-дахи серн. 16.10—«Грош в квадрате». 16.45—Мүльһэн дээрэ Рождествогой һайндэр. 17.35—Үдэр бүрнин һайндэр. 17.45—«Устами младенца». 18.20—Америкын одод. 19.05—«Моя прекрасная леди». 1-дэхи, 2-дохи серн. 22.35 — Фильм-премьер. 22.50 — Шэнэ жэлэй телеконкурс. 23.45—Бухы үетэнэй хүргжэм. 00.15—Хотохон. 00.40—Репортер. 01.00—Мэдээсэлнүүд. 01.20—Одод хөөрэнэ. 01.25— «А» программа.

Воскресени, 2

«Останкино» канал.
9.05—Шэнэ һонин. 9.45—Гимнастика. 9.55 — Түб. 10.25 — Эртэ үглөөнһөө. 10.55— Полигон. 11.25 — Спортлото. 11.40—Бултанай гэртээ байхада. 12.10 — Эдир уран бэлигтэн. 13.00—«Затерянный мир». 2-дохи серн. 13.50 — Марафон-15. 14.30—Максима. 15.00 — Пиф ба Геркулес. 15.10 — «Подводная одиссея команды Кусто». 16.00—Шэнэ һонин. 16.20—«По закону джунглей». 1-дэхи серн. 17.25 — Арадай хүргэмэй концерт. 17.45 — Мультфильмнүүд. 18.35— Панорама. 20.30 — Ехэшүүлдэ мультфильмнүүд. 20.50 — «Созвездия добра». 20.55—КВН-93. «В джазе только девушки» (Новосибирск), «Парни из Баку», «Дрейтайм» (Донецк-Екатеринбург) командануудай уулзалга. 23.00—Воскресени. 23.50—«Кабаре»—фильм. 02.05 — «Париж—Даккар — Париж» авторалли. 02.15 — Эди шэдитэй хүн.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.25 — Чемпионуудта дамжуулга. 9.55—Саһан басаган хаанаб? 10.10—«Праздник Нептуна»—фильм. 10.55—Рост-студи. 11.10—Мульти-пульти. 11.20—«Белая ворона». 12.05—Изабель. 12.50 — «Тайны темных джунглей». 2-дохи серн. 14.35— Таряашадай асуудал. 15.00 — «Бросок, еще бросок». 7-дохи серн. 16.00— «Лясы». 16.30—Диснейн шэдитэ дэлхэй. 17.20— Шарман-шоу. 18.35—Хубинн суглуулбари. 19.20—Бальна хатарай мүрысөөн. 20.00—Үдэр бүрнин һайндэр. 20.20—«Золотой Остап». 1-дэхи, 2-дохи хубинь. 24.00—«Погоня» — фильм. 00.45 — «Королевский бутерброд». 01.00 — Мэдээсэлнүүд. 01.20 — Одод хөөрэнэ. 01.25— «А» программа.

Хурьгэн хубуун
Сергей Пурбуевич
БАДМАЕВАЙ

сагһаа урид наһа бараһан ушараар «Буряад үнэн» газетын редакцийн коллектив Буряад Республикын Журналистнуудай холбоон газетын таһагые даагша С. Д. Очирова, түрэлхидтэнь ба дүтынь хүнүүдтэ гүнзэгы шаналаа мэдүүлнэ.

Баргажанай аймагай Баянгол нютагта хүдөөлүүлэгдэхэ.

Редактор
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ
РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИЙ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б-М. Ж. (харюусалгата секретарь). НИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ТОКТОХОЕВА В. Э.

Эмхидхэн байгуулагшад—Буряад Республикын Верховно Совет, Буряад Республикын Министрнүүдэй Совет
Бүгэдэ буряадай үндэһэн соёлой эблэл болон редакцийн ажалша коллектив.

Манай адрес
67000, Улаан-Удэ, Каландаришвилийн үйлсэ 23, «Буряад үнэн» газетын редакци.

Редакцийн телефонууд: редакторай—2-50-96, приемный—2-54-54, редакторай орлогшонорой—2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарийн—2-50-52, секретариадай—2-66-76, таһагууд: советүүдэй худэлмэрийн ба нийтын эмхинүүдэй—2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа — 2-64-38 (даагшань), 2-63-86, 2-67-81, 2-61-35, соёлой өрдөмэй болон һургуулинуудай—2-60-21 (даагшань), 2-57-63 олоннитын худэлмэрийн ба мэдээсэлэй—2-54-93 (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын—2-60-91; корректорнүүдэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй—2-35-95. Манай корреспондентнүүд: Агинскда—3-42-19, Закаменскда—30-61
Буряад Республикын Министрнүүдэй Советэй хэблэлэй телефонууд: директор—2-49-94, бухгалтери—2-54-54, вахта—2-56-62.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй.
Индекс 50901. Хэһэг 6.363.
Стереотипта тушаагдаһан саг. 20.

Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэблэгдэнэ. Директорайнь телефон: 2-40-45.
Мүн 69-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ өгөгдөнхай.